

Program osnovna šola

ANGLEŠČINA

Učni načrt

4. razred: 70 ur

5. razred: 105 ur

6. razred: 140 ur

7. razred: 140 ur

8. razred: 105 ur

9. razred: 96 ur

SKUPAJ: 656 ur

Program osnovna šola
ANGLEŠČINA
Učni načrt

Predmetna komisija:

mag. **Vineta Eržen**, Zavod RS za šolstvo, predsednica
Berta Kogoj, Zavod RS za šolstvo
mag. **Alenka Budihna**, Gimnazija Bežigrad, Ljubljana
Blanka Klobučar, Gimnazija Vič, Ljubljana
Ingrid Zupanc – Brečko, I. Osnovna šola Celje
Boštjan Vrecl, Osnovna šola Rada Robiča Limbuš
Jelka Napast, Osnovna šola Rada Robiča Limbuš
dr. **Karmen Pižorn**, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta
mag. **Katica Semec Pevec**, Zavod RS za šolstvo
dr. **Melita Kukovec**, Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta
Alenka Paternoster, Osnovna šola Gabrovka

Recenzenti učnega načrta:

dr. **Meta Grosman**, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta
Ivanka Jerman, Osnovna šola Koper

Izdala: Ministrstvo RS za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo
Za ministrstvo: dr. **Igor Lukšič**
Za zavod: mag. **Gregor Mohorčič**

Uredila: **Alenka Štrukelj**
Jezikovni pregled: **Nataša Purkat**, Lektor'ca

Ljubljana, 2011

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.091.214:811.111(0.034.2)

UČNI načrt. Program osnovna šola. Angleščina [Elektronski vir] /
predmetna komisija Vineta Eržen ... [et al.]. - El. knjiga. -
Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport : Zavod RS za šolstvo, 2011

Način dostopa (URL):

http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/predmeti_obvezni/Anglescina_obvezni.pdf

ISBN 978-961-234-950-9 (Zavod RS za šolstvo)

1. Eržen, Vineta
255937792

Posodobljeni učni načrt za predmet angleščina v osnovni šoli je pripravila Predmetna komisija za posodabljanje učnega načrta za angleščino. Pri posodabljanju je izhajala iz učnega načrta za predmet angleščina, določenega na 20. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje leta 1998. Posodobljeni učni načrt je Strokovni svet RS za splošno izobraževanje določil na 114. seji leta 2008 in se z vsebinskimi in redakcijskimi popravki tega učnega načrta seznanil na 140. seji 17. februarja 2011.

KAZALO

1 OPREDELITEV PREDMETA.....	4
2 SPLOŠNI CILJI	6
2.1 Splošna znanja in zmožnosti	6
2.2 Medkulturna sporazumevalna zmožnost v angleščini	8
3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE	10
3.1 Razvijanje medkulturne sporazumevalne zmožnosti v angleščini	10
3.1.1 Poslušanje in slušno razumevanje.....	11
3.1.2 Branje in bralno razumevanje	13
3.1.3 Govor in govorno sporočanje ter sporazumevanje.....	15
3.1.4 Pisanje in pisno sporočanje ter sporazumevanje	17
3.1.5 Posredovanje (mediacija)	19
3.2 Vsebine.....	20
4 STANDARDI ZNANJA	22
4.1 Slušno razumevanje	25
4.2 Bralno razumevanje	27
4.3 Govorno sporočanje in sporazumevanje	30
4.4 Pisno sporočanje	33
4.5 Posredovanje (mediacija).....	36
5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	37
5.1 Uresničevanje ciljev predmeta.....	37
5.1.1 Posebnosti poučevanja mlajših učencev	39
5.1.2 Poslušanje.....	40
5.1.3 Govor	41
5.1.4 Branje	43
5.1.5 Pisanje	44
5.1.6 Posredovanje (mediacija)	45
5.1.7 Jezikovno znanje in zmožnosti	45
5.1.8 Napake.....	47
5.1.9 Domače delo.....	48
5.2 Individualizacija in diferenciacija.....	49
5.3 Medpredmetne povezave.....	50
5.4 Preverjanje in ocenjevanje znanja	51
5.4.1 Ocenjevanje znanja	52
5.5 Informacijska tehnologija.....	55

1 OPREDELITEV PREDMETA

Angleščina je zelo razširjen mednarodni jezik, ki ga uporablja več tujih kot domačih govorcev in se uporablja pri sporazumevanju na področju znanosti, tehnologije, trgovine, letalstva, pri meddržavnih dogovarjanjih itn. ter omogoča najširši dostop do podatkov. Znanje angleščine je pomembno in potrebno iz več razlogov: prvič, omogoča boljše razumevanje sveta, saj je večina poljudnih, književnih in znanstvenih besedil, naj gre za pisna ali slušna besedila, prav v angleščini, drugič, to je jezik, ki omogoča posamezniku uspešnejšo mobilnost na osebni, poklicni in geografski ravni, in tretjič, angleščina je jezik najhitreje razvijajočih se komunikacijskih orodij, kot sta svetovni splet in elektronska pošta. Zato je to najbolj razširjen tuji jezik v slovenskih osnovnih šolah. Evropske smernice pa priporočajo učenje vsaj še enega tujega jezika v osnovnošolskem programu in tako uresničevanja cilja, da se je sleherni Evropejec poleg svojega maternega jezika zmožen sporazumevati še v dveh jezikih.

V Republiki Sloveniji je angleščina za večino učencev¹ v programu osnovnošolskega izobraževanja tuji jezik, ki se ga začnejo učiti v drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju. Nekateri učenci se angleščine učijo tudi v prvem obdobju osnovne šole, drugi pa že v predšolski dobi. Čedalje več pa je učencev, ki jim je angleščina bodisi materni bodisi sporazumevalni jezik.

Angleščino se v osnovnošolski program načelno umešča kot tuji jezik. Osnovnošolski program pa je stičišče več jezikov – angleščina prihaja v dejaven stik z materinščinami, jezikom okolja, s sosedskimi jeziki in z drugimi tujimi jeziki, kjer se vsi jeziki prepletajo, vplivajo na posameznika in ga sooblikujejo.

Učenci imajo različne materinščine. Za večino učencev v slovenskih osnovnih šolah je to slovenščina, na jezikovno mešanih območjih pa sta to italijanščina in madžarščina. Že desetletja so navzoči jeziki narodov in etničnih skupin nekdanje Jugoslavije, v novejšem času pa tudi jeziki drugih evropskih držav in držav zunaj Evrope. Pričakovati je, da se bo raznovrstnost jezikov še povečevala. Ob vključevanju v pouk angleščine je treba zato upoštevati, da so učenci lahko enojezični (obvladajo eno materinščino), večjezični (poleg materinščine obvladajo še drugi jezik ali jezike) ali poljezični (učenci, ki ne obvladajo dovolj dobro niti maternega niti uradnega jezika). Večja jezikovna in kulturna pestrost

¹ V tem učnem načrtu izraz *učenec* velja enakovredno za *učenca* in *učenko*. Enako izraz *učitelj* velja enakovredno za *učitelja* in *učiteljico*.

učencev osnovnih šol vpliva tudi na pouk angleščine v osnovni šoli in narekuje čedalje bolj individualizirane in diferencirane pristope.

Pri poučevanju angleščine v osnovni šoli je treba upoštevati dejavnike, ki lahko različno vplivajo na pouk angleščine in sooblikujejo ta učni načrt:

- značilnosti otrok in mladostnikov v drugem in tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju in njihovega razvoja: telesni, psihološki, družbeni, čustveni, etični, jezikovni itn.,
- spoštovanje otrokovih in človekovih pravic, omogočanje enakih možnosti ne glede na socialni položaj, jezikovne in kulturne razlike, veroizpoved, spol in druge individualne značilnosti posameznikov,
- cilje vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji in na splošno v Evropski uniji,
- novejša spoznanja ustreznih strok, zlasti tujejezikovne didaktike, uporabnega jezikoslovja, pedagoško-psiholoških strok, splošne didaktike in jezikoslovja,
- vključenost Republike Slovenije v Evropsko unijo in iz tega izhajajočo potrebo po vključevanju v širšo, nadnacionalno skupnost in potrebo po drugem mednarodnem sodelovanju državljanov.

V osnovnošolskem programu je angleščina lahko umeščena kot prvi tuji jezik ali kot drugi tuji jezik in se poučuje po veljavnem predmetniku. Učenci, ki vstopajo v katerega od programov, so lahko pravi začetniki ali imajo različne stopnje predznanja. V tem učnem načrtu je opisan program za šestletno učenje angleščine kot prvega tujega jezika v okviru 656 šolskih ur po predmetniku.

2 SPLOŠNI CILJI

Pouk angleščine naj učencem omogoča razvoj njihovih sposobnosti, osebno rast in samouresničitev. Učenci pridobivajo in razvijajo jezikovna in nejezikovna znanja, jezikovne, medkulturne in druge zmožnosti, spretnosti, stališča in vrednote, ki so medsebojno prepletene in jim omogočajo dejavno, uspešno in kritično vključevanje v njihovo osebno, šolsko in družbeno okolje, nadaljnje šolanje in poklicno udejstvovanje v prihodnosti. Tako usposobljeni učenci se bodo smelo vključevali v slovensko, evropsko in svetovno skupnost narodov in narodnosti na podlagi spoštovanja medjezikovnega in medkulturnega sporazumevanja.

Glavni cilj učenja angleščine je razvijanje celostne zmožnosti za medkulturno in medjezikovno sporazumevanje, ki jo sestavljata področji:

1. splošna znanja in zmožnosti ter
2. medkulturna sporazumevalna zmožnost v angleščini.

Splošna znanja in zmožnosti ter medkulturna sporazumevalna jezikovna zmožnost v angleščini so v tem učnem načrtu opredeljeni v skladu s Skupnim evropskim jezikovnim okvirom (SEJO)² Sledijo opisi področij in z njimi posebej izpostavljeni cilji.

2.1 Splošna znanja in zmožnosti

Pouk angleščine se naslanja na že razvita znanja in zmožnosti učencev, hkrati pa z razvijanjem drugih razsežnosti spodbuja njihov nadaljnji razvoj. Splošna znanja in zmožnosti (kompetence) sestavljajo znanja, veščine, sposobnosti oziroma nadarjenosti, stališča in prepričanja. V nadaljevanju so navedeni splošna znanja in zmožnosti, naštetih pa so še nekateri primeri razvijanja teh pri pouku angleščine v osnovni šoli, ki naj se smiselno vpletajo v pouk angleščine in druge dejavnosti v okviru učenja tega jezika.

² Svet Evrope: Skupni evropski jezikovni okvir. Učenje, poučevanje, ocenjevanje. Ljubljana: Ministrstvo RS za šolstvo in šport, 2011. Dosegljivo na http://www.mss.gov.si/si/solstvo/razvoj_solstva/jezikovno_izobrazevanje/skupni_evropski_jezikovni_okvir_sejo/.

CILJ: Učenci pri pouku angleščine pridobivajo in nadgrajujejo splošna znanja in zmožnosti:

- splošna znanja oziroma vedenja (deklarativno znanje) o svetu, ki izhajajo iz učenčevih izkušenj, učenja ali drugih virov (tudi t. i. vsebinsko znanje), učenčevega poznavanja sveta (npr. o krajih, živi in neživi naravi, procesih, organizacijah, znanosti in tehnologiji, osebah itn.) in vrste bitnosti (npr. konkretno/abstraktno, živo/neživo, njihove lastnosti in razmerja: prostorska in časovna, asociativna, analitična, logična, vzrok/posledica – učinek). Ta znanja pridobijo z izkušnjo, izobraževanjem ali iz raznih virov;
- znanja in zmožnosti, ki se nanašajo na družbeno-kulturne značilnosti različnih kultur in zavedanje o medkulturnih razlikah, medkulturne veščine in spretnosti. Učenci med drugim:
 - krepijo svojo nacionalno identiteto in jo razumejo ter oblikujejo zavest o sebi kot posamezniku in kot pripadniku skupnosti (družbene, nacionalne in etnične) v interakciji z drugimi v Evropi in svetu, ob tem razvijajo in krepijo lastne kulturne vrednote;
 - spoznavajo in spoštujejo razlike v vrednostnih sistemih različnih jezikovnih, nacionalnih, verskih in drugih skupin;
 - se ozaveščajo o evropski in svetovni kulturni dediščini in kulturni ter jezikovni raznovrstnosti Evrope in sveta; spoznavajo najpomembnejše kulturne dosežke z različnih področij kulture;
- vrednote, stališča, motivacija, kognitivni stili in osebnost. Učenci med drugim:
 - spoznavajo svoje občutke in čustva, pokažejo zanimanje za druge in spoštovanje do drugih, se izogibajo stereotipom in predsodkom, so pripravljeni sprejemati kompromise, imajo osebno integriteto in spoštujejo integriteto drugih ter so primerno asertivni;
 - se učijo konstruktivnega sporazumevanja v raznih družbenih primerih, kakovostne medosebne komunikacije in obvladovanje nesoglasij, konstruktivnega izražanja svojih frustracij in razvijanje (samo)zaupanja in empatije;
- zmožnost učenja in učne strategije. Učenci med drugim:
 - spoznajo in razvijajo različne metode (strategije) učenja oziroma pridobivanja in ohranjanja znanj in spretnosti ter jih nadgrajujejo;
 - se ozaveščajo, da so soodgovorni za svoje učenje in znanje in prevzemajo del odgovornosti zanj, oblikujejo osebne cilje učenja, spoznajo in vrednotijo svoje dosežke ter si prizadevajo za izboljšanje;
 - se učijo učinkovito organizirati in načrtovati učenje in razvijati sposobnost koncentracije ter vztrajnosti; kritično razmišljajo o predmetu, učni snovi, namenih učenja in lastnem procesu učenja;
 - razvijajo vrednote, stališča in naravnosti, ki podpirajo učenje: samomotivacija, samozaupanje, sprejemanje potrebe po stalnem učenju itn.

- krepijo svojo radovednost, željo in potrebo po novem znanju.
- druga znanja in zmožnosti. Učenci (se) med drugim:
 - razvijajo zmožnosti abstrahiranja in posploševanja, sklepanja, kritičnega mišljenja (razlikovanje med dejstvi in mnenji, utemeljevanje mnenj oziroma tez), logičnega strukturiranja in nizanja argumentov, uporabe najosnovnejših znanstvenih metod, kritičnega sprejemanja informacij;
 - razvijajo in uporabljajo svoje spoznavne zmožnosti višje ravni, to je analize, sinteze, presojanja in vrednotenja;
 - učijo kritično, odgovorno in varno uporabljati informacijsko-komunikacijsko tehnologijo za pridobivanje, presojanje in shranjevanje informacij in za njihovo tvorjenje, predstavitev in izmenjavo ter za sporazumevanje in sodelovanje v mrežah preko svetovnega spleta (programsko opremo, svetovni splet, elektronsko pošto in video konference ter druga komunikacijska orodja, posebno programsko opremo za učenje angleščine in drugo)
 - zavedajo razlik med resničnim in navideznim svetom; spoštujejo zasebnost in etična načela, učijo se prepoznati in upoštevati osnovno zanesljivost in veljavnost informacij.

2.2 Medkulturna sporazumevalna zmožnost v angleščini

Znanje jezika je sestavljen pojem in v tem dokumentu ga opredeljujemo kot medkulturno sporazumevalno zmožnost v angleščini, ki je sestavljena iz:

- jezikovnih zmožnosti (leksikalna, oblikoslovna, skladenjska, semantična, glasoslovna, pravopisna in pravorečna sestavina ter druge razsežnosti jezikovnega sistema);
 - CILJ: učenci spoznavajo jezikovni sistem angleščine in razvijajo zmožnost uporabe jezikovnih znanj za razumevanje pomena sporočil oziroma besedil in za tvorjenje novih sporočil oziroma besedil;
- sociolingvističnih zmožnosti (družbeno-kulturne in medkulturne okoliščine jezikovne rabe, to je poznavanje družbenih dogovorov, npr. o vljudnosti, norme v zvezi s starostjo, spolom, družbenimi skupinami);
 - CILJ: učenci spoznavajo družbeno-jezikovna in družbeno-kulturna pravila, norme in navade in se ozaveščajo o pomenu teh znanj ter razvijajo strategije za ustrezno sporazumevanje, interpretacijo in rabo sporočil glede na ta pravila;

- pragmatičnih zmožnosti (ustrezna raba jezikovnih virov, ki vključuje tudi vsebinsko natančnost in tekočnost govora, razvijanje teme, prožnost in prilagodljivost govorcev, govorne menjave; razumevanje in strukturiranje besedila);
 - CILJ: učenci spoznajo osnovne lastnosti besedil in razumejo pravila ustrezne tvorbe pisnih in govornih besedil ter sporazumevanja. Na podlagi teh znanj besedila pri sprejemanju ustrezno interpretirajo, pri tvorjenju besedil pa pravila upoštevajo.

3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE

Znanja in zmožnosti, ki omogočajo učinkovito sporazumevanje, so navedeni v opredelitvi splošne zmožnosti in zlasti medkulturne sporazumevalne jezikovne zmožnosti v angleščini. Ta znanja so hkrati cilj in vsebina učenja angleščine. V nadaljevanju so podrobneje opisane predvsem sestavine medkulturne sporazumevalne jezikovne zmožnosti v angleščini.

Operativni cilji pri pouku angleščine so v učnem načrtu opredeljeni kot obvezna znanja, ki jih mora učenec pridobiti za uspešen zaključek izobraževanja v določenem vzgojno-izobraževalnem obdobju ali ob koncu osnovnošolskega izobraževanja. Namenjena so vsem učencem, zato jih mora učitelj obvezno vključiti v pouk.

Izbirni operativni cilji in vsebine niso posebej opredeljeni, učitelj jih načrtuje skladno z učnim načrtom, potrebami pouka in glede na značilnosti in interese učencev. Namenjeni so predvsem poglobljanju in razširjanju medkulturne sporazumevalne zmožnosti v angleščini.

3.1 Razvijanje medkulturne sporazumevalne zmožnosti v angleščini

CILJI: učenci razvijajo naslednje zmožnosti sprejemanja, tvorjenja in posredovanja besedil:

- poslušanje in slušno razumevanje: učenci razumejo besedna sporočila v angleščini in nebesedne slušne prvine sporazumevanja,
- govorno sporazumevanje: učenci se govorno sporazumevajo v ustrezni pogovorni angleščini,
- govorno sporočanje: učenci govorno sporočajo v angleščini,
- branje in bralno razumevanje: učenci razumejo pisna besedila v angleščini,
- pisanje, pisno sporazumevanje in pisno sporočanje: učenci zapisujejo, pisno sporočajo in se pisno sporazumevajo v ustrezni pisni angleščini,
- posredovanje (mediacija): učenci govorno in/ali pisno posredujejo iz angleščine v slovenščino/italijanščino/madžarščino in nasprotno v okoliščinah, ko se osebe iz različnih razlogov ne morejo neposredno sporazumevati.

Ti cilji niso zapisani po vrstnem redu pomembnosti, saj so prepleteni, soodvisni in se največkrat razvijajo integrirano. V nadaljevanju so podrobneje predstavljeni cilji in vsebine, predvideni za posamezno vzgojno-izobraževalno obdobje. Razdeljeni so glede na posamezno jezikovno zmožnost.

3.1.1 Poslušanje in slušno razumevanje

	Cilji drugega vzgojno-izobraževalnega obdobja
Poslušanje	Učenci ob poslušanju in poslušanju z gledanjem: • razvijejo osnovne strategije poslušanja in slušnega razumevanja ter sporazumevalne strategije (npr. razumevanje glavnih misli besedil, iskanje določenih podatkov itd.);
Jezikovna zmožnost	• spoznajo nekaj preprostih, pogosto rabljenih jezikovnih struktur in besedišče v skladu s predlaganimi temami ter njihov pomen in rabo v sobesedilu;
Pragmatična zmožnost	• spoznajo pomen osnovnih sporazumevalnih funkcij (npr. vprašanja, pozdravi); • spoznajo osnovne lastnosti krajših in preprostih besedil (npr. eno- in večgovorna besedila); • spoznajo najosnovnejše prvine nebesedne podpore govoru in njihov pomen in to uporabljajo v govoru;
Sociolingvistična/ družbeno-kulturna zmožnost	• spoznajo najosnovnejše jezikovne označevalce družbenih razmerij (pozdravi, naslavljanja); nekatere vljudnostne dogovore (npr. zahvala, opravičilo);
Medkulturna ozaveščenost	• se ozaveščajo o nekaterih najosnovnejših medkulturnih podobnostih in razlikah (pesmi, izštevanka, igre, pravljice itn.); • razvijajo svojo medkulturno občutljivost;
Besedila in okoliščine	• poslušajo govor v živo in videoposnetke: besedila so preprosta, kratka, najprej z bogato nebesedno podporo, ki se lahko postopoma zmanjšuje; šumov, motenj in drugega je malo, narečnih in drugih posebnosti ni, hitrost govora je prilagojena, upočasnjena; več o besedilih – glej standarde znanja; za dejavnosti poslušanja učenci uporabljajo slovenščino/italijanščino/madžarščino, nebesedni odziv ali kratek besedni odziv v angleščini.

	Cilji tretjega vzgojno-izobraževalnega obdobja
Poslušanje	Cilji so enaki kot pri drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju, poleg tega učenci ob poslušanju in poslušanju z gledanjem še: • razvijajo in nadgrajujejo širši nabor strategij poslušanja ter učnih in sporazumevalnih strategij;
Jezikovna zmožnost	• spoznajo kompleksnejše, pogosto rabljene jezikovne strukture in širši nabor besedišča v skladu s predlaganimi temami ter njihov pomen in rabo v sobesedilu;

Pragmatična zmožnost	• spoznajo pomen in rabo osnovnih sporazumevalnih funkcij in vzorcev socialne interakcije; • spoznajo osnovne prvine zgradbe različnih besedil glede na njihovo vlogo (npr. pripovedna besedila), prepoznavajo govorne menjave, razvoj teme in logično sosledje, stopnjo »formalnosti« besedila, sporočevalni namen; • spoznajo in interpretirajo osnovne prvine nebesedne podpore govoru ter jih uporabljajo v govoru;
Sociolingvistična/ družbeno-kulturna zmožnost	• spoznajo osnovne jezikovne označevalce družbenih razmerij (pozdravi, naslavljanja); • spoznajo nekatere vljudnostne dogovore in prepoznavajo očitne oblike nevljudnosti, ki so odsev medkulturnih razlik; • prepoznajo najočitnejše razlike v registrih in narečjih; • spoznajo osnovno ljudsko modrost v angleščini (pregovore ...);
Medkulturna ozaveščenost	• spoznajo medkulturne podobnosti in razlike – v tradicionalni in sodobni kulturi ciljnih in drugih, zlasti evropskih kultur; • razvijajo svojo medkulturno občutljivost in zmožnost prepoznavanja in uporabe različnih strategij pri stikih s pripadniki drugih kultur in to uporabljajo v sporazumevanju.
Besedila in okoliščine ³	Govor poteka v živo in/ali je posnet (avdio- in videoposnetki); besedila so jezikovno kompleksnejša in manj predvidljiva kot v drugem obdobju, z nebesedno podporo, okoliščine – situacije so lahko že polavtentične in avtentične, a primerne starosti, jezikovnemu znanju, interesom učencev ipd. Poleg standardnih različic jezika so učenci izpostavljeni tudi besedilom z značilnostmi govorcev drugih jezikov (npr. evropskih); več o besedilih – glej poglavje 4 Standardi znanja; za dejavnosti poslušanja učenci uporabljajo nebesedni odziv, v besednem odzivu pa slovenščino/italijanščino/madžarščino in angleščino.

³ Podrobnejši opisi besedil in okoliščin za vse zmožnosti so pri standardih znanja.

3.1.2 Branje in bralno razumevanje

	Cilji drugega vzgojno-izobraževalnega obdobja
Branje	Učenci: • razvijajo osnovne bralne in učne strategije (predvsem razumevanje in delno interpretacija), svoj odnos/stališča do branja in interes za branje;
Jezikovna zmožnost	• spoznajo osnovno, pogosto rabljeno besedišče in preproste jezikovne strukture ter pomene v sobesedilu; • spoznajo osnovna razmerja med glasovi in črkami (izgovorom in zapisom);
Pragmatična zmožnost	• spoznajo nekatere osnovne lastnosti izbranih pisnih besedil (npr. razglednica) in jih upoštevajo pri tvorjenju besedil; • spoznajo najosnovnejša sredstva medpovednega povezovanja (npr. zaimke);
Sociolingvistična/ družbeno-kulturna zmožnost	• spoznajo najosnovnejše jezikovne označevalce družbenih razmerij (pozdravi, naslavljanja), • spoznajo nekatere vljudnostne dogovore (npr. zahvala, opravičilo);
Medkulturna ozaveščenost	• se ozaveščajo o nekaterih najosnovnejših medkulturnih podobnostih in razlikah (pesmi, izštevanka, igre, pravljice); • razvijajo svojo medkulturno občutljivost in ozaveščenost; • spoznajo medkulturne podobnosti in razlike na primerih izvirnih besedil (npr. pesmi) in nekatere značilnosti tradicionalne in sodobne kulture dežel ciljnega jezika in drugih, zlasti evropskih kultur;
Besedila in okoliščine	• pregledujejo in berejo kratka neumetnostna in umetnostna (književna) besedila, sprva preprosta, z obilo nejezikovne podpore (npr. stripi), pozneje daljša in z manj podpore; več o besedilih – glej standarde znanja; • se na bralno besedilo odzivajo nebesedno, z besednim odzivom v angleščini (kratko) in v slovenščini/italijanščini/madžarščini.

	Cilji tretjega vzgojno-izobraževalnega obdobja
Branje	Cilji so enaki kot pri drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju, poleg tega pa učenci še: • berejo krajša in daljša besedila ter razvijajo nekoliko razširjen nabor bralnih in učnih strategij (predvsem razumevanje, interpretacija in vrednotenje);

Jezikovna zmožnost	• spoznajo pogosto rabljeno besedišče in jezikovne strukture, njihov pomen in rabo v sobesedilu; • spoznajo razmerja med glasovi in črkami (izgovorom in zapisom);
Pragmatična zmožnost	• spoznajo osnovne lastnosti izbranih pisnih besedil (npr. zgradba in oblika) in jih upoštevajo pri tvorjenju besedil; • spoznajo osnovna sredstva medpovednega povezovanja;
Sociolingvistična/ družbeno-kulturna zmožnost	• spoznajo osnovne jezikovne označevalce družbenih razmerij (pozdravi, naslavljanja); • spoznajo nekatere vpljudnostne dogovore in prepoznavajo očitne oblike nevljudnosti, ki so odraz medkulturnih razlik; • prepoznavajo najočitnejše razlike v registrih in narečjih; • spoznajo ljudsko modrost (pregovore ...);
Medkulturna ozaveščenost	• spoznajo medkulturne podobnosti in razlike – v tradicionalni in sodobni kulturi ciljnih in drugih, zlasti evropskih kultur; • razvijajo svojo medkulturno občutljivost in zmožnost prepoznavanja in uporabe različnih strategij pri stikih s pripadniki drugih kultur; • spoznajo kulture ciljnega jezika in druge kulture ter vzpostavljajo povezave med njimi ter domačo kulturo (primerjajo, analizirajo itn.); • razumejo razlike in posebnosti branja v medkulturnem položaju;
Besedila in okoliščine	• berejo kompleksnejša neumetnostna in umetnostna (književna) besedila z manj nebesedne podpore, primerna starosti in interesom učencem ter njihovem jezikovnemu znanju, nabor besedilnih vrst je širši; več o besedilih – glej standarde znanja; • se na bralno besedilo odzivajo nebesedno, z besednim odzivom v angleščini in v slovenščini/italijanščini/madžarščini.

3.1.3 Govor in govorno sporočanje ter sporazumevanje

	Cilji drugega vzgojno-izobraževalnega obdobja
Govor	Učenci: • se usposobijo za osnovno govorno sporazumevanje in sporočanje: tvorijo kratka govorna besedila, medosebne dialoge, kratko se odzovejo na slišano oziroma prebrano, govorijo ali pojejo primerna izvirna besedila v angleščini (npr. pesmi, izštevanka itn.), poimenujejo, povedo sezname ipd.; • razvijajo osnovne učne strategije, primerne starosti in jezikovnemu znanju; • razvijajo in uporabljajo najosnovnejše sporazumevalne strategije;
Jezikovna zmožnost	• uporabljajo ozek nabor osnovnih jezikovnih struktur, upovedujejo večinoma v preprostih, enostavnih povedih; • uporabljajo pogosto rabljeno, omejeno besedišče s tematskih področij, primernih in zanimivih za učence; • razvijajo najosnovnejše veščine razumljive in pomensko ustrezne izgovarjave in intonacije;
Pragmatična zmožnost	• spoznajo in uporabljajo osnovne funkcije (npr. iskanje podatkov, izražanje mnenj, pozdravi) in vzorcev socialne interakcije; • spoznajo osnovne značilnosti ustreznega govora glede na sogovornika in namen; • spoznajo pomen nebesedne podpore in uporabljajo osnovno nebesedno podporo v govoru (npr. mimika, kretnje); • spoznajo osnovne lastnosti krajših in preprostih besedil (npr. eno-, večgovorna besedila);
Sociolingvistična/ družbeno-kulturna zmožnost	• v govoru uporabljajo najosnovnejše jezikovne označevalce družbenih razmerij (pozdravi, naslavljanja) in nekatere vljudnostne dogovore (npr. zahvala, opravičilo);
Medkulturna ozaveščenost	• ozaveščajo se o osnovnih medkulturnih značilnostih pri govorjenju v angleščini (podobnosti s slovenskimi/italijanskimi/madžarskimi in razlike med njimi).
Besedila in okoliščine	Glej poglavje 4 Standardi znanja.

	Cilji tretjega vzgojno-izobraževalnega obdobja
Govor	Cilji so enaki kot pri drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju, poleg tega pa učenci še: • se usposobijo za zahtevnejše govorno sporazumevanje: govorno se sporazumevajo medosebno in z uporabo tehnologije (telefon, internetni telefon, video konference ...) oziroma posnemajo te dejavnosti; • govorno sporočajo, opisujejo, predstavljajo stvari, izdelke, osebe itn.; • razvijajo in uporabljajo osnovne učne strategije; • razvijajo in uporabljajo osnovne sporazumevalne strategije;
Jezikovna zmožnost	• uporabljajo širši, še vedno omejeni nabor osnovnih jezikovnih struktur in kompleksnejše strukture; • uporabljajo nekoliko širše, pogosto rabljeno, toda razmeroma omejeno besedišče s področij, primernih in zanimivih za učence; • razvijejo veščine rabe razumljive in pomensko ustrezne izgovarjave in intonacije;
Pragmatična zmožnost	• spoznajo in uporabljajo širši nabor funkcij in vzorcev socialne interakcije; • spoznajo osnovne značilnosti ustreznega govora glede na sogovornika in druge okoliščine; • prilagajajo govor glede na situacijo, sogovornike in namen; • razvijajo svoj govor v tekočnosti in vsebinski natančnosti; • spoznajo širši nabor nebesedne podpore v (po)govoru in ga uporabljajo v govoru; • spoznajo osnovne značilnosti nekaterih besedilnih vrst (npr. pripoved, opis) in jih uporabljajo pri tvorjenju besedil; • spoznajo in uporabljajo osnovne prvine zgradbe različnih besedil glede na njihovo vlogo (npr. pripovedna besedila), govorne menjave, razvoj teme in logično sosledje, stopnjo »formalnosti« besedila, sporočevalni namen itn.;
Sociolingvistična/ družbeno-kulturna zmožnost	• uporabljajo osnovne jezikovne označevalce družbenih razmerij (pozdravi, naslavljanja); • uporabljajo nekatere vljudnostne dogovore in se izogibajo najočitnejšim oblikam nevljudnosti, ki so tudi odsev medkulturnih razlik; • upoštevajo razlike v registrih (nevtralen in neformalen); • uporabljajo posamezne prvine ljudske modrosti (pregovore itn.);

Medkulturna ozaveščenost	• v govoru, zlasti sporazumevanju, upoštevajo osnovne medkulturne razlike in prilagajajo svoje ravnanje in govor; • uporabljajo najosnovnejše strategije pri stikih s pripadniki drugih kultur; • ustrezno ravnajo v primerih medkulturnih nesporazumov; • presegajo stereotipe.
Besedila in okoliščine	Glej poglavje 4 Standardi znanja.

3.1.4 Pisanje in pisno sporočanje ter sporazumevanje

	Cilji drugega vzgojno-izobraževalnega obdobja
Pisanje	Učenci: • se usposobijo za osnovno pisno sporočanje in sporazumevanje: tvorijo kratka pisna besedila o njim najbližjih temah (npr. dom, šola, hrana itn.); • razvijajo osnovne strategije tvorjenja pisnega besedila, npr. pisanje osnutka, pisanje čistopisa, preverjanje besedila in se ozaveščajo o napakah kot delu učnega procesa;
Jezikovna zmožnost	• uporabljajo pogosto rabljeno, omejeno besedišče v povezavi s predlaganimi temami in tistimi, ki zanimajo učence; • uporabljajo osnovne jezikovne strukture in vezniška sredstva, upovedujejo pretežno v enostavnih povedih; • spoznajo in uporabljajo osnovna pravila pravilnega zapisovanja zelo znanih besed (tudi začetnica, ločila);
Pragmatična zmožnost	• uporabljajo najosnovnejša sredstva medpovednega navezovanja (npr. zaimke); • pri tvorjenju besedil upoštevajo nekatere osnovne lastnosti (zgradba in oblika) posameznih preprostih besedilnih vrst (npr. razglednica);
Sociolingvistična/ družbeno-kulturna zmožnost	• v pisanju uporabljajo najosnovnejše jezikovne označevalce družbenih razmerij (pozdravi, naslavljanja) in nekatere vljudnostne dogovore (npr. zahvala, opravičilo);
Medkulturna ozaveščenost	• se ozaveščajo o osnovnih medkulturnih značilnostih pri tvorjenju pisnih besedil v angleščini (podobnosti in razlike s slovenskimi/italijanskimi/

	madžarskimi);
Ortografske spretnosti	• spoznavajo in uporabljajo osnovna načela za zapisovanje v angleščini in razmerja med glasovi in zapisom.
Besedila in okoliščine	Glej poglavje 4 Standardi znanja.

Cilji tretjega vzgojno-izobraževalnega obdobja	
Pisanje	Cilji so enaki kot pri drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju, poleg tega pa učenci še: • se usposobijo za zahtevnejše pisno sporočanje in sporazumevanje: tvorijo krajša in daljša ter nekoliko kompleksnejša pisna besedila v realističnih okoliščinah o njim znanih in bližnjih temah in idejah; • tvorijo pisna besedila in se z njimi sporazumevajo (dopisi, elektronska sporočila, pisma, forumi itn.); • uporabljajo postopke procesnega pisanja (načrtovanje pisanja, pisanje v fazah, urejanje besedil, samovrednotenje in korekcija ter druge strategije tvorjenja pisnega besedila;
Jezikovna zmožnost	• uporabljajo razmeroma pogosto rabljeno, dokaj omejeno, toda nekoliko širše besedišče s področij, primernih in zanimivih za učence; • uporabljajo jezikovne strukture in z njimi tvorijo enostavne povedi, jih nato povezujejo v kompleksnejše ter ob tem spoznajo in uporabljajo skladenjska pravila v angleščini; • spoznajo načela za zapisovanje v angleščini in razmerja med glasovi in zapisom; • spoznajo in uporabljajo pravila pravilnega zapisovanja znanih besed;
Pragmatična zmožnost	• uporabljajo osnovna sredstva medpovednega navezovanja; • uporabljajo osnovna pravila tvorjenja besedila – razvoj teme, logični vrstni red; • pri tvorjenju besedil upoštevajo osnovne lastnosti izbranega širšega nabora besedilnih vrst (zgradba in oblika);

Sociolingvistična/ družbeno-kulturna zmožnost	• pri tvorjenju pisnih besedil, posebej v pisnem sporazumevanju, uporabljajo osnovne jezikovne označevalce družbenih razmerij (pozdravi, naslavljanja); • uporabljajo nekatere vljudnostne dogovore in se izogibajo najočitnejšim oblikam nevljudnosti, ki so lahko odsev medkulturnih razlik; • upoštevajo osnovne razlike v registrih (nevtralen : neformalen); • uporabljajo posamezne elemente ljudske modrosti (pregovore ...);
Medkulturna ozaveščenost	• pri tvorjenju pisnih besedil, zlasti sporazumevanju, upoštevajo osnovne medkulturne razlike in prilagajajo svoje pisanje ter presegajo stereotipe; • uporabljajo medkulturno pogojene posebnosti pisnega sporočanja (npr. odstavki);
Ortografske spretnosti	• spoznavajo, utrjujejo in uporabljajo načela za zapisovanje v angleščini in razmerja med glasovi in zapisom.
Besedila in okoliščine	Glej poglavje 4 Standardi znanja.

3.1.5 Posredovanje (mediacija)

Cilji drugega vzgojno-izobraževalnega obdobja
Učenci: • v slovenščini/italijanščini/madžarščini govorno posredujejo bistvo preprostega angleškega besedila, ki je bogato podprto z nebesedilnimi prvimi (npr. risanke) in pomen preprostih, pogostih oznak in opozoril.

Cilji tretjega vzgojno-izobraževalnega obdobja
Cilji so enaki kot pri drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju, poleg tega pa učenci še: • v slovenščini/italijanščini/madžarščini govorno in pisno posredujejo bistvo pisnega ali govornega angleškega besedila ter oznak v okviru svojih zmožnosti sprejemanja v angleščini, • v angleščini govorno ali pisno posredujejo bistvo besedil in pomen oznak v okviru svojih zmožnosti govornega in pisnega sporočanja.

3.2 Vsebine

V tem poglavju so navedena tematska področja, ki so osnova za dejavnosti, s katerimi učenci razvijajo svoje jezikovno znanje in zmožnosti, stališča, vrednote ipd., vendar poudarek ni na poznavanju ali posredovanju vsebine. Teme so predvsem z dveh področij: osebno in izobraževalno, proti koncu osnovne šole pa se v nekaterih vidikih pridružita še javna in poklicna domena (SEJO, 2011: 69).

Učitelj izbira teme po določenih načelih glede na ustreznost posamezne teme, čustveni in kognitivni razvoj učencev itn., pri izboru pa sodelujejo tudi učenci glede na svoje potrebe in interese. Obravnava teme pri pouku ni končana z enkratno obravnavo v enem časovnem obdobju oziroma v enem razredu. V osnovni šoli se vračamo k temam, ki so bile že obravnavane, a je obravnava vsakič širša, bolj poglobljena, lahko abstraktnejša, v povezavi s kompleksnejšimi jezikovnimi sredstvi in širšim naborom besedišča ter kognitivno zahtevnejšimi dejavnostmi.

Teme so dober temelj za navezovanje pouka angleščine na druge šolske predmete in tudi za prave medpredmetne povezave (glej poglavje Medpredmetne povezave). Okvirne teme, ob katerih učenec razvija splošne, sporazumevalne, medkulturne in druge zmožnosti, vrednote in stališča, so:

- Jaz; predstavitev sebe, videza, značaja, svojih interesov in konjičkov, izkušenj, načrtov,
- Moj dom; prostor, družina, dejavnosti, odnosi,
- Moja šola; šola, učenje, drugi šolski predmeti, dejavnosti, načrti, poklici,
- Moj svet; prijatelji, vzorniki, zabava, težave, odnosi, sodobni mediji,
- Moje okolje, ulica, vas, mesto, prebivalci, dejavnosti/storitve, živali, rastline, naravni pojavi,
- Moja država (tudi sosedske in druge države); prebivalci in jeziki; moji sosede; geografske, zgodovinske, kulturne, etnografske značilnosti.

Teme, s katerimi uvajamo medkulturno dimenzijo pri pouku tujega jezika in primerjamo stvarnost v različnih kulturnih okoljih, so:

- Vsakdanje življenje; hrana, pijača, praznovanja, delo in prosti čas,
- Družbeno/kulturno/naravno okolje; šola, življenje v mestu in na deželi, geografske in druge značilnosti, varovanje okolja, prazniki, globalizacija, tehnologija,
- Družbeni dogovori; pozdravljanje, naslavljanje, obnašanje ob določenih priložnostih, navade in običaji,
- Družbene vrednote; medosebni odnosi, družina, kulturna dediščina, primerjava vrednot lastnega naroda z drugimi.

Pouk angleščine se povezuje tudi z drugimi šolskimi predmeti na ravni tem in širših interdisciplinarnih tem (ang. *cross-curricular*), ki se ne izključujejo s prej navedenimi tematskimi področji. Interdisciplinarne teme se uresničujejo v povezavi z vsemi jezikovnimi zmožnostmi, ki se razvijajo pri pouku angleščine, namen pa je predvsem ozaveščanje in kritično razmišljanje o širših vsebinah vsakdanjega življenja ter usposabljanje za ustrezno ravnanje. Povezave med temami so predvsem funkcionalne, torej gre za medsebojno odvisnost in dopolnjevanje pri pridobivanju znanj, razvijanju spretnosti, stališč in vrednot. Nekaj primerov povezav je navedenih s tem poglavju, druge so opisane tudi pri splošnih znanjih in zmožnostih; priporočila za delo so tudi v poglavju 5 Didaktična priporočila:

- knjižnično informacijsko znanje (npr. iskanje gradiv, uporaba katalogov, tudi elektronskih, uporaba virov, npr. priročnikov, tudi slovarjev),
- poklicna vzgoja (npr. spoznavanje poklicev, orodij in pripomočkov, delovni procesi, vrednotenje dela in poklicev ...),
- okoljska vzgoja (npr. učinkovita raba energije in naravnih virov v vsakdanjem življenju, posledice prekomerne rabe energije in naravnih virov, odgovoren odnos do okolja, žive in nežive narave, naravnih virov, onesnaževanja okolja itn.),
- vzgoja za trajnostni razvoj (vsebuje veliko prvin, opisanih na drugih mestih v UN, npr. okoljska vzgoja, splošna znanja in zmožnosti),
- vzgoja za zdravje (teme o telesu in zdravju, zdravi prehrani; jezikovna znanja, npr. izražanje nasvetov in prepovedi),
- kemijska, prometna in druga varnost (prepoznavanje in ocenjevanje dejavnikov tveganja, izogibanje tveganjem; splošne in konkretne teme, npr. čistila in zdravila; elektrika; varno ravnanje v šoli, v prometu ter v vsakdanjih domačih in drugih okoliščinah – zase in za druge, požarna varnost, naravne nesreče in dogodki ter ravnanje ob njih itn.),
- vzgoja potrošnika (tema nakupovanje, primerjanje cen in pretvorbe valut, kritično poslušanje in branje reklamnih in drugih sporočil, prepoznavanje in izogibanje pastem potrošništva, smotrna in varčna poraba denarja, spoznavanje potrošnikovih pravic in obveznosti),
- vzgoja za medije (npr. vplivi medijev – tiska, radia, televizije, svetovnega spleta – na otroke in mladostnike, prepoznavanje razlik med medijskimi informacijami in dejstvi, spoznavanje možnosti in primerov manipulacij, spodbujanje kritičnega sprejemanja informacij, prepoznavanje različnih mnenj, utemeljitev in vrednot v okviru medijskih vsebin, izražanje in utemeljevanje svojih mnenj in stališč; medijske vsebine: oglaševanje in propaganda, nasilje, spolnost, idoli, stereotipi, podobe in nebesedna komunikacija itn.).

4 STANDARDI ZNANJA

Preverjanje in ocenjevanje tujejezikovnega znanja in jezikovnih zmožnosti je vse prej kot lahka naloga, s katero se učitelj srečuje vsakodnevno. Dobra praksa jezikovnega preverjanja in ocenjevanja je pokazala, da morajo biti procesi učenja, poučevanja in vrednotenja/ocenjevanja med seboj dobro usklajeni in da mora poznavanje enega voditi v načrtovanje in izvajanje drugega.

Tujejezikovno učenje in poučevanje poteka že nekaj desetletij v skladu z odkritji uporabnega in spoznavnega jezikoslovja in iz njih izpeljanimi priporočili komunikacijskega pristopa, ki v ospredje postavlja sporazumevanje kot najpomembnejši dosežek tujejezikovnega pouka. Poznavanje jezikovnega sistema je sicer potreben pogoj, vendar nikakor zadosten za uspešno komunikacijo. Tako se tudi preverjanje in ocenjevanje znanja tujega jezika naslanjata na takšne vrste nalog in dejavnosti, ki merijo uspešnost sporazumevanja oziroma tisto, kaj je učenec v določenem tujem jeziku dejansko zmožen udejanjiti, in stopnjo uspešnosti pri tem.

V tem učnem načrtu smo se pri oblikovanju standardov znanja naslonili na Skupni evropski jezikovni okvir za učenje, poučevanje in preverjanje/ocenjevanje jezikov, ki je najobsežnejše in najcelovitejše priporočilo za delovanje s področja učenja in poučevanja tujih jezikov. Poleg opisa sporazumevalnih zmožnosti (kaj?), ki jih mora učenec jezika usvojiti, da lahko uspešno in ustrezno deluje v določenem jezikovnem in kulturnem okolju, ta priporočila zajemajo tudi jezikovne ravni (kako dobro?), ki kažejo napredek v jezikovnem znanju in zmožnostih posameznika. Določanje ravni je dolgotrajen in zahteven postopek, zato je objektivno določanje ravni učenca mogoče le pod naslednjimi pogoji:

- upošteva se več učenčevih izdelkov v daljšem časovnem obdobju,
- učenčevo znanje se preverja, vrednoti in ocenjuje na podlagi raznovrstnih nalog in tem,
- učenčevo znanje se preveri v vseh štirih jezikovnih zmožnostih (branju, poslušanju, pisanju in govoru),
- učenec svoje dosežke presoja s samorefleksijo in samovrednotenjem ves čas pedagoškega procesa in dejavno sodeluje pri postavljanju in uresničevanju ciljev ter določanju in uporabi meril vrednotenja oziroma ocenjevanja (na primer Evropski jezikovni listovnik),
- učenec je seznanjen z merili in pri pouku vključen v oblikovanje meril vrednotenja oziroma ocenjevanja pred začetkom učnega procesa,
- učenec je seznanjen s cilji tujejezikovnega pouka na začetku šolskega leta.

V nadaljevanju so predstavljene lestvice za posamezno jezikovno zmožnost (branje, poslušanje, pisanje in govor). Čeprav se opisniki od ravni do ravni nadgrajujejo in tako prikazujejo jezikovni napredek, to ne pomeni, da se vsak element v vsaki ravni ponovi. Povedano drugače, opisniki selektivno opisujejo doseženo raven, in sicer tiste značilnosti, elemente itn., ki so za določeno raven najpomembnejši oziroma najbolj novi.

Minimalni standardi in napredovanje učenca

Treba se je zavedati, da vsi učenci ne napredujejo enako in tudi ne enako hitro in uspešno glede na posamezno jezikovno zmožnost, npr. pri pisanju enako hitro in uspešno kot pri branju. Zato opisniki za standarde znanja opisujejo pričakovano povprečno znanje večine učencev ob koncu vsakega vzgojno-izobraževalnega obdobja, ki ga razvijejo v vseh treh letih učenja.

Učenec lahko na področju posameznih jezikovnih zmožnosti dosega različno raven znanja. Na primer, na področju receptivnih zmožnosti (slušno in bralno razumevanje) napreduje hitreje kot na področju produktivnih zmožnosti (govor, pisanje) oziroma je uspešen pri govoru, ne pa pri pisanju ali nasprotno. Z opisnimi kriteriji učitelji opišejo ravni znanja za posamezen standard. S pomočjo takih kriterijev učenec dobi poglobljeno povratno informacijo o svojem znanju, tudi že v procesu učenja, za vsako od zmožnosti. To velja za drugo in tretje vzgojno-izobraževalno obdobje, pri čemer učitelj upošteva načelo postopnosti od receptivnih zmožnosti (sprejemanja) k produktivnim oziroma izraznim zmožnostim. Pomen ustrezne postopnosti (še zlasti za drugo vzgojno-izobraževalno obdobje) je opisan v poglavju 5 Didaktična priporočila.

Pri določanju standardov in minimalnih standardov znanja ob koncu vzgojno-izobraževalnih obdobj so upoštevani številni dejavniki, ki se nanašajo na besedila, dejavnosti, preverjana znanja, spretnosti in veščine, pričakovano kakovost teh znanj, okoliščine itd. Ti dejavniki so med sabo prepleteni in le v medsebojni soodvisnosti dajejo celovito podobo dosežene ravni. Mednje spadajo:

- jasnost, dolžina in zapletenost navodil in posameznih nalog,
- lastnosti vnosnega besedila (tema, konkretnost/abstraktnost vsebine, vezljivost besedila, jasna/zapletena strukturiranost besedila, dolžina besedila, lažje/težje oziroma pogosto/redko rabljeno besedišče, težavnost in poznavanje jezikovnih struktur itn.),
- vrste nalog (odprti oziroma zaprti tipi nalog, zapletenost izdelka), hitrost (branja, govorjenja, poslušanja),
- vrsta in količina podpore (vnaprej podana razlaga zahtevnejšega besedišča, učiteljeva ali druga podpora med reševanjem, raba slovarja itn.).

- učenčeve slušne, bralne, govorne in napisovalne spretnosti, in drugo.

Učenec praviloma napreduje v višji razred, če dosega minimalne standarde in pri tem pokaže:

- da razume nekatere vidike angleških govornih in bralnih besedil in sporočil, ustreznih glede na leto učenja jezika in stopnjo znanja, starost itd., ob precejšnji podpori in možnosti večkratnega vračanja k besedilu in sporočilu, in
- da zmore tvoriti preprosta, kratka in malo zahtevna govorna in pisna besedila o znanih temah, ki kljub precejšnji podpori (iztočnice, slovarji, učiteljeva povratna informacija itn.) vsebujejo jezikovne in druge napake ter pomanjkljivosti, sporočilni namen pa je delno dosežen.

Ta znanja so opisana kot minimalni standardi ob koncu drugega in tretjega vzgojno-izobraževalnega obdobja (6. in 9. razred). V 7. in 8. razredu pa se minimalni standardi znanj določajo v razmerju do teh v 6. in 9. razredu (glej poglavja 4.1–4.5), pri tem se upoštevajo zgoraj naštetе vrste dejavnikov zahtevnosti. Podobno velja za opredeljevanje minimalnih standardov za 4. in 5. razred.

Za ugotavljanje minimalnih standardov velja, da so navodila za naloge v slovenščini/italijanščini/madžarščini, zastavljena vprašanja (testne postavke) pa so v angleščini ali slovenščini/italijanščini/madžarščini. Če so v angleščini (govorna ali pisna), pa po zahtevnosti ne presegajo minimalnih pričakovanih znanj pri poslušanju oz. branju v tem obdobju. Minimalni standardi v obeh obdobjih so torej zapisani kot dosežena stopnja komunikacijske zmožnosti, navkljub pomanjkljivostim v znanju. Minimalnih standardov se ne ugotavlja v smislu ožjih jezikovnih znanj (npr. besedišče, slovnica itd.). Lestvice na naslednjih straneh se skupaj s cilji in didaktičnimi priporočili uporabljajo kot vodilo pri načrtovanju pouka in učenja, samovrednotenju znanja, vrednotenju znanja (pripravi preizkusov znanja, kriterijev), oblikovanju povratne informacije itn.

4.1 Slušno razumevanje

Poslušanje v drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju	
Standardi	Minimalni standardi
Predvidena raven glede na SEJO: A1/A2	
Učenec ob poslušanju besedil in poslušanju z gledanjem pokaže naslednja znanja v opisanih okoliščinah: • izlušči glavno misel (temo) besedila in glavne poudarke preprostega pogovora; • razume nekaj pomembnih podatkov, podrobnosti (besed, besednih zvez, fraz) v govornih informativnih besedilih z znano tematiko na podlagi opor; • prepozna časovno zaporedje dogodkov, ki je jasno in nedvoumno nakazano, • ugotovi jasno izraženo razpoloženje govorcev (npr. veselje, (ne)zadovoljstvo).	Učenec ob poslušanju besedil in poslušanju z gledanjem pokaže naslednja minimalna znanja v opisanih okoliščinah: • prepozna, da je besedilo, govorno v eni od različic standardne angleščine, v tem jeziku (prepozna angleščino med drugimi jeziki); • izlušči glavno misel (temo) besedila in/ali nekaj glavnih poudarkov preprostega pogovora; • razume nekaj pomembnih podatkov, podrobnosti v kratkih, govornih informativnih besedilih, ki so večkrat in jasno izražene; • razume kratke, preproste napotke in to pokaže z upoštevanjem napotkov.
Besedila in okoliščine: Govorjena besedila, ki so posneta, posredovana prek medijev ali posredovana v medsebojni komunikaciji v živo, imajo naslednje lastnosti: • so kratka, prilagojena in poenostavljena ter jasno strukturirana, • število govorcev je omejeno in njihove vloge so popolnoma jasne, • besedila so govorna v standardnih različicah govorne angleščine, govor je prilagojen, umetno počasen in razločen (MS: v besedilu so dolgi premori), • navezujejo se na učencu znane in razumljive teme na njegovem osebnem in družbenem področju, • imajo konkretno (MS: vsakdanjo) vsebino, • vsebujejo konkretno, pogosto rabljeno besedišče, • vsebujejo preproste slovnične strukture; (MS: govorna besedila spremlja bogata nebesedna in druga podpora (npr. interpretacija govornice telesa, mimika, okoliščine, slika; ponovitev, prevod posameznih fraz itn.); • motečih šumov in drugih zvočnih motenj ni.	
Primeri besedil: Kratka, (zelo) preprosta, prilagojena in počasi ter razločno govorna besedila: basni, dialogi, otroška dramska besedila, filmi, izštevanka, razlage in navodila za razredne in druge dejavnosti, obvestila, opisi (dogajanj, oseb, živali, stvari, prostora, kraja), pesmi (poezija, petje), poročila, pravila, pravljičice, programi prireditvev, razglasi, recepti, reklamna sporočila, risanke, šale, televizijski in radijski sporedi, urniki, zgodbe.	

Besedila poslušajo večkrat (dvakrat do trikrat). Odziv: učenci pokažejo razumevanje z nebesednim in besednim odzivom. Besedni odziv v angleščini je kratek, daljši govorni odziv je v slovenščini/italijanščini/madžarščini.	Besedila učenci poslušajo večkrat (dvakrat do trikrat); po potrebi z dodatnimi pojasnili, prilagoditvami. Odziv: učenci pokažejo razumevanje z nebesednim in besednim odzivom. Besedni odziv v angleščini je kratek, daljši govorni odziv je v slovenščini/italijanščini/madžarščini.

Poslušanje v tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju	
Standardi Predvidena raven glede na SEJO: A2/A2+	Minimalni standardi
Ob koncu tretjega obdobja učenec ob poslušanju besedil in poslušanju z gledanjem pokaže naslednja znanja v opisanih okoliščinah: • izkorišča večino elementov nebesedne podpore in tako hitreje in bolje razume govorjena besedila; • razume pomen posameznih neznanih besed v besedilu s predvidljivo tematiko; • izlušči glavno misel besedila in glavne poudarke pogovora; • razume podatke, podrobnosti v govorjenih besedilih iz različnih virov in različne tematike; • razume neposredno izražena stališča in namen govorcev; npr. prošnja, prepoved; • prepozna časovno zaporedje dogodkov v mestoma tudi bolj zapletenih besedilih.	Ob koncu tretjega obdobja učenec ob poslušanju besedil in poslušanju z gledanjem pokaže naslednja minimalna znanja v opisanih okoliščinah: • redko interpretira nebesedno podporo; • izlušči glavno misel besedila in glavne poudarke pogovora; • razume nekaj podatkov, podrobnosti v govorjenih besedilih iz različnih virov in njemu bližnje tematike; • razume neposredno izražen sporočilni namen govorcev, npr. prošnja, prepoved; • prepozna osnovno časovno zaporedje dogodkov v besedilih, v katerih si elementi linearno sledijo in so označeni z ustreznimi označevalci sosledij.
Besedila in okoliščine: Govorjena besedila so posneta, posredovana prek medijev ali posredovana v medsebojni komunikaciji v živo z naslednjimi lastnostmi: • krajša, delno prilagojena in delno poenostavljena govorjena besedila, ki so večinoma jasno strukturirana, • število govorcev je lahko večje, vendar so njihove vloge jasno izražene, • besedila so govorjena v standardnih različicah angleščine, s posameznimi (MS: redkimi) rahlimi narečnimi značilnostmi oziroma značilnostmi tujih govorcev angleščine, govor je prilagojen, zmerno hiter in dokaj razločen, • navezujejo se na učencu znane in razumljive teme na njegovem osebnem, družbenem in izobraževalnem področju, • imajo večinoma konkretno in redko abstraktno vsebino (MS: samo konkretno vsebino), • besedišče je večinoma konkretno, razmeroma pogosto rabljeno, a z zelo omejenimi stalnimi frazami (idiomi), • besedila vsebujejo širši nabor slovničnih struktur	

- motečih šumov in drugih zvočnih motenj skoraj ni.

Primeri besedil:

Pretežno kratke, večinoma preproste, delno prilagojene in razmeroma počasi ter dokaj razločno govorjene anekdote, basni, biografije, definicije besed, dialoška in dramska besedila, filmi, horoskopi, izkustvene pripovedi, legende, navodila za dejavnosti, opis poti, obvestila, ocene knjig/filmov, opisi dogajanj, oseb, živali, stvari, prostora, kraja, dežele, vremena, pesmi (poezija, petje), poljudnoznanstvena besedila, poročila, pravila, pravljice, pregovori, programi prireditev, radijski in televizijski sporedi, radijske in televizijske vesti, razglasi, recepti, reklamna sporočila, risanke, šale, urniki, videospoti, zgodbe.

Daljša besedila učenci poslušajo večkrat.

4.2 Bralno razumevanje

Branje v drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju	
Standardi Predvidena raven glede na SEJO: A1/A2	Minimalni standardi
Učenec ob tihem branju besedil pokaže naslednja znanja v opisanih okoliščinah: • prepozna in ugotovi (njemu) znano vrsto besedila (npr. pravljica, razglednica, izštevanka itn.) ob sobesedilni, slikovni opori; • razume glavno misel (temo) besedil z znanega tematskega področja; • razume ključne podrobnosti v kratkih preprostih besedilih; • prepozna, poišče in razume dogovorjene določene podatke v besedilu (števila, imena, poimenovanja itn.); • bere in razume jasna pisna tehnična navodila za izdelavo znane stvari, ki so delno slikovno podprta, in druga navodila (npr. v učnem gradivu); • razume pripovedno besedilo, tudi obsežnejše, zelo poenostavljeno, slikovno podprto besedilo (npr. jezikovno poenostavljena besedila v obliki knjižic), vendar morda ne vseh podrobnosti in notranjih razmerij med osebami, dogodki itn.;	Učenec ob tihem branju besedil pokaže naslednja minimalna znanja v opisanih okoliščinah: • ugotovi znano vrsto besedila (npr. pravljica, razglednica, izštevanka itn.) ob sobesedilni, slikovni opori; • razume glavno misel (temo) besedil z učencu znanega, zanj relevantnega tematskega področja; • razume nekaj neposredno izraženih poglobitnih podrobnosti v kratkih, preprostih besedilih; • prepozna, poišče in razume nekaj dogovorjenih podatkov v besedilu (števila, imena, poimenovanja itn.); • bere in razume preprosta, jasna pisna tehnična navodila za izdelavo znane stvari, ki so opremljena z nazornimi slikami ali pa s prikazom, in druga preprosta navodila (npr. v učnem gradivu); • razume najobičajnejše in preproste znake, simbole (piktograme) in napise v njemu najbližjih okoliščinah; • razume pomen posameznih njemu neznanih besed oz. besednih zvez iz

• razume pomen nekaterih njemu neznanih besed oziroma besednih zvez iz sobesedila v predvidljivih kratkih in preprostih besedilih; • prepozna nekatere nebesedne okoliščine (npr. osnovni sporočilni namen); • razume najobičajnejše in preproste znake, simbole (piktograme) in napise v najbližjem okolju; • prepozna črke angleške besede in razume njihovo vlogo v pomenu besed.	sobesedila v predvidljivih kratkih in preprostih besedilih; • prepozna črke angleške abecede in večinoma razume njihovo vlogo (npr. za spremembo pomena (bad – bat), enako je pri fonemih.
Besedila in okoliščine: Besedila so različnih vrst besedil iz spodaj navedenih virov⁴ in naslednjih značilnosti: • besedila so kratka (2–3 odstavke), prilagojena in poenostavljena ter jasno strukturirana (MS: zelo kratka (nekaj povedi, odstavek; pri ugotavljanju glavne misli do 3 odstavke), prilagojena in poenostavljena ter jasno strukturirana, • napisana so v standardnih različicah angleščine, • navezujejo se na učencu znane in razumljive teme na njegovem osebnem in družbenem področju, • imajo konkretno vsebino, • vsebujejo pogosto rabljeno besedišče, • vsebujejo preproste slovnične strukture, • imajo pripovedno strukturo, • vsebujejo nebesedno podporo (slike itd.).	
Za bralne dejavnosti učenci uporabljajo slovenščino/italijanščino/madžarščino, nebesedni odziv ali kratek besedni odziv v angleščini.	Učenec pri branju pogosto potrebuje razlago besed in večkratno branje. Bralno razumevanje pokaže pretežno nebesedno, s kratkim besednim odzivom v angleščini ali z daljšim besednim odzivom v slovenščini/italijanščini/madžarščini.

Branje v tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju	
Standardi Predvidena raven glede na SEJO: A2/A2+	Minimalni standardi
Učenec ob tihem branju besedil pokaže naslednja znanja v opisanih okoliščinah: • prepozna in ugotovi vrsto besedila (npr.	Učenec ob tihem branju besedil pokaže naslednja minimalna znanja v opisanih okoliščinah: • ugotovi vrsto besedila (npr. razglednica,

⁴ Besedila izhajajo iz oglasov, tabelskega besedila, brošur, spleta, slovarjev, učbeniških gradiv, navodil (za uporabo preprostih naprav in izdelavo stvari), letakov, grafitov, nalepk na embalaži, obvestil o varnosti, revij, lahko so poenostavljena (umetnostna) besedila (ang. easy readers/graded readers), besedila na prosojnici in v powerpointu, osebna pisma, elektronska sporočila, javna obvestila, recepti, pravila (v šoli, v razredu), napisi na znakih (prometni, krajevni), videotekst.

razglednica, pismo, kratek članek, pesem itn.); • razume glavno misel besedil iz osebnega in delno širšega tematskega področja; • razume podrobnosti v besedilih; • poišče v daljšem ali več krajših besedilih določene podatke (ki jih potrebuje za izpolnitev zastavljene naloge); • bere in razume pisna navodila, ki so večpovedna, z ali brez slikovne podpore (avtomati, telefoni, druge naprave itn.); • dokaj natančno razume pripovedno besedilo in osnovna notranja razmerja (npr. časovna, vzročno-posledična); • prebere obsežnejše besedilo (izvirno ali jezikovno poenostavljeno besedilo) in prepozna nekatere okoliščine (npr. dogajalni kraj, čas, osebe itn.); • oblikuje in razloži svoj odnos do prebranega besedila; • razume pomen besed in besednih zvez iz sobesedila v manj predvidljivih, a še vedno razmeroma preprostih besedilih; • prepozna in razume nebesedne okoliščine (npr. sporočilni namen, mnenje, neposredno izraženo v besedilu, čustva in želje v zasebnih pismih itn.); • razume običajne znake, simbole (piktograme) in napise (npr. v javnih prostorih, naselju, prometu itn.).	pismo, kratek članek, pesem itn.); • razume glavno misel krajšega besedila iz osebnega in delno širšega tematskega področja; • razume jasno izpostavljene, izražene podrobnosti v besedilu; • poišče v daljšem ali več krajših besedilih določene podatke (ki jih potrebuje za izpolnitev zastavljene naloge); • bere in razume pisna navodila (npr. za uporabo), tudi večpovedna, s slikovno podporo (avtomati, telefoni, druge naprave, itn.); • v prebranem besedilu (jezikovno poenostavljeno besedilo ali preprostem izvirnem) prepozna nekatere okoliščine (npr. osebe, dogajalni kraj, čas); • oblikuje in preprosto razloži svoj odnos do prebranega besedila; • razume običajne znake, simbole (piktograme) in osnovne, pogosto rabljene napise (npr. v javnih prostorih, naselju, prometu itn.).
Besedila in okoliščine: Značilnosti besedil: • besedila so večinoma krajša, občasno daljša (MS: samo krajša), prilagojena in poenostavljena ter jasno strukturirana, • napisana so v standardnih različicah angleščine, • navezujejo se na učencu znane in razumljive teme na njegovem osebnem, družbenem in izobraževalnem področju, pri besedilih o neznanih temah ima lahko težave, • imajo konkretno, občasno abstraktno vsebino (MS: samo konkretno vsebino), • vsebujejo razmeroma pogosto, delno tudi manj običajno rabljeno besedišče (MS: samo pogosto rabljeno besedišče), • vsebujejo kompleksnejše slovnične strukture (MS: redke kompleksnejše slovnične strukture), • večinoma so pripovedne, občasno z elementi razlagalne strukture (MS: samo pripovedne	

strukture).	
Vrste besedil ter viri: ⁵	
Razmeroma kratke, delno predvidljive, tematsko širše anekdote, basni, blogi, poljudnoznanstveni članki, dialoška besedila, prilagojena dramska besedila, elektronska sporočila, pesmi, fotozgodbe, spletni forumi, grafični prikazi (zemljevidi, tabele), horoskop, intervjuji, izštevanki, kvizi, križanke, napisi (enobesedni, fraze, stavki), navodila (namizne igre), obnove, obrazci z osebnimi podatki, obvestila, ocene (filma, knjige), oglasi (revije, plakati), opisi dogajanj (oseb, živali, vremena, stvari, prostora, kraja, dežele, poti itn.), pesmi, poročila o posebnih podatkih (v razredu, poti v šolo), poimenovanja (miselni vzorci, stripi, ob slikah), povzetki, pravila za igre, pravljice, pregovori, prepovedi, prilagojena dramska besedila, razglednice in pisma, recepti, sezname (družinsko drevo, nakupovalni list), slovarska gesla, sporedi (radio/TV, prireditve, urniki, dnevniki aktivnosti), spletne klepetalnice, (poenostavljena) splošna strokovna besedila, šale, vabila, vesti (časopisi, revije), zgodbe (tudi detektivske), zloženke.	
Učenec pri branju občasno potrebuje razlago besed in večkratno branje. Odziv: za bralne dejavnosti učenci uporabljajo nebesedni in kratek besedni odziv v angleščini in/ali v slovenščini/italijanščini/madžarščini.	Pri branju učenec večkrat potrebuje razlago besed in večkratno branje. Odziv: pri bralnih dejavnostih učenci uporabljajo nebeseden odziv, beseden v angleščini je kratek, daljši besedni odziv je v slovenščini/italijanščini/madžarščini.

4.3 Govorno sporočanje in sporazumevanje

Govor v drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju	
Standardi	Minimalni standardi
Predvidena raven glede na SEJO: A1/A2	
Učenec pokaže naslednja znanja v opisanih okoliščinah: • obvlada kratke, preproste in jasno strukturirane sporočanje in sporazumevalne dejavnosti v znanih okoliščinah; • odgovarja na zastavljena vprašanja, sprašuje, samostojno se večinoma še ne pogovarja, izjemoma se sporazumeva z različnimi govorniki angleščine, če ti govorijo zelo počasi, razločno in pri tem svoj govor prilagajajo situaciji. Začne	Učenec pokaže naslednja minimalna znanja v opisanih okoliščinah: • obvlada kratke, preproste in jasno strukturirane sporočanje in sporazumevalne dejavnosti v znanih okoliščinah; • odgovarja na zastavljena vprašanja o najbližjih temah iz učenčevega sveta, samostojno se večinoma še ne pogovarja, in opravlja posamezne najosnovnejše transakcijske dejavnosti (npr. simulacija

⁵ Vrste virov za uporabljena besedila: brošure, letaki, otroški in najstniški časopisi, revije, knjige, navodila, obvestila, prepovedi, stripi, fotozgodbe, pesmi, spletna besedila, izštevanki, uganke, pravljice, basni, legende, zgodbe, urniki, meniji, ceniki, razglednice, pisma, elektronska sporočila, vabila, obvestila, zloženke, plakati, šale, pregovori, grafični zapisi, obrazci, dramska besedila, horoskopi, oglasi, sporedi, ocene knjig/filmov itn., biografije, križanke, forumi, blogi.

in konča kratek pogovor in opravlja osnovne transakcijske dejavnosti (npr. nakup), črkuje svoje ime in priimek; • govorno se odziva na pobude o temah iz njegovega najbližjega okolja; • na kratko in preprosto opisuje in pripoveduje, poizveduje, predstavlja, se dogovarja itn.; • izgovor omejenega obsega besedišča je večinoma razumljiv. V (po)govoru uporablja: • preprosto, pogosto rabljeno besedišče, poimenovanja so še precej nezanesljiva; • preproste slovnične strukture in najosnovnejša vezniška sredstva (»and«, »but«, »because«). Dela veliko osnovnih napak, ki tudi ovirajo razumljivost; • osnovno nebesedno podporo; • uporablja najosnovnejše komunikacijske strategije (npr. vpraša po pomenu); • v govoru upošteva najosnovnejša pravila medkulturnega sporazumevanja, primerna njegovemu kognitivnemu in jezikovnemu razvoju; • pripravljeni govor je še fragmentaren, s prvimi zasnovami tekočnosti; učenec dela premore, išče besede, potrebuje veliko podpore sogovornika (dialoška oblika); • nepripravljeni, spontani govor je zelo fragmentaren.	nakupa), • govorno se odziva na pobude o temah iz njegovega najbližjega okolja, ki so zanj osebno relevantne, • na kratko in preprosto opiše sebe, kje živi, kaj dela, vse po vnaprej pripravljenih slikovnih ali besednih iztočnicah. V sporazumevalnih dejavnostih učenec pokaže razumevanje vprašanj in drugih pobud. V (po)govoru uporablja: • omejeno, zelo preprosto, pogosto rabljeno besedišče, poimenovanja so še precej nezanesljiva (tudi neustrezna) • zelo preproste slovnične strukture in najosnovnejša vezniška sredstva (»and«). V govoru dela veliko osnovnih napak, ki ovirajo razumljivost. Izgovarjava je večinoma razumljiva, tudi pripravljeni govor je zelo fragmentaren.
Besedila in okoliščine: • naloge so vodene z veliko podporo (slikovna, podatki itd.); • prvotno je sporazumevanje, to je dialoška oblika, enogovorne dejavnosti so redkejše.	
Preproste, kratke in jasno strukturirane (običajno predhodno naučene/poučevane) sporočanjejske dejavnosti, ki so učencu znane vnaprej: glasno branje, kratek situacijski dialog, enogovorna dejavnost ob vidni ali besedni iztočnici, igranje vnaprej naučene vloge, petje, izštevanje, tvorjenje zelo preprostih navodil ob jasno podanih iztočnicah, poimenovanje stvari, oseb, dejanj, lastnosti itn. v neposredni okolici/na slikah, recitiranje pesmi, pojasnjevanje (preproste tabele, grafi itn.), opisi vsakodnevnih, rednih aktivnosti, živali, predmetov, krajev itn., pozdravljanje, zahvaljevanje, preproste, kratke in jasno strukturirane sporazumevalne dejavnosti v učencu znanih okoliščinah (ang. interactive activities): učenec sprašuje in odgovarja na preprosta vprašanja o znani situaciji, se besedno in nebesedno odziva na iztočnice (npr. vprašanja, navodila, pozivi itn.), sodeluje v vnaprej naučenih dialogih ali po vnaprej pripravljenem vzorcu, izraža svoje mnenje, pritrjuje, zanika, izraža počutje, zahvalo, voščila in dobre želje, navezuje stik, se opravičuje, se poslavlja,	

telefonira, uresničuje svoje interese (izraža potrebe in želje, prepovedi, prošnje, išče in ponuja pomoč), nakupuje.

Govor v tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju	
Standardi Predvidena raven glede na SEJO: A2/A2+	Minimalni standardi
Učenec pokaže naslednja znanja v opisanih okoliščinah: • obvlada krajše, preproste (tudi občasno zapletene), in večinoma jasno strukturirane sporočanje in sporazumevalne dejavnosti v večinoma znanih okoliščinah; • govorno se odziva na pobude o temah iz njegovega bližnjega in širšega življenjskega okolja; • začne, vodi in konča pogovor; • razmeroma jasno in natančno, podrobno in tudi poglobljeno predstavlja, opisuje in pripoveduje. V (po)govoru uporablja: • besedišče s širših, njemu znanih tematskih področij in posamezne stalne fraze, občasno neustrezno poimenuje; • več raznovrstnih, tudi bolj zapletenih slovničnih struktur in osnovna vezniška sredstva. Osnovne, predvidljive strukture obvlada dokaj dobro, dela precej napak pri rabi zahtevnejših struktur, zlasti v prostem govoru, npr. rabi glagolskih časov, te občasno ovirajo razumljivost govora; • nebesedno podporo, ta je dokaj usklajena s sporočilom; • osnovne komunikacijske strategije; • govor prilagaja glede na razmere (namen, sogovornika); • izgovor je večinoma razumljiv, z opaznim naglasom in napakami; • v govoru upošteva osnovna pravila medkulturnega sporazumevanja (npr. ne vpada v besedo); • govor je bolj tekoč z značilnimi prekinitvami, ponavljanji, preoblikovanji itn.	Učenec pokaže naslednja minimalna znanja v opisanih okoliščinah: • obvlada krajše, preproste in jasno strukturirane sporočanje in sporazumevalne dejavnosti v znanih okoliščinah; • govorno se odziva na pobude o temah iz njegovega bližnjega življenjskega okolja; • predstavlja, opisuje in pripoveduje, govorjenje je manj koherentno, razume se smisel sporočila. V (po)govoru večinoma uporablja: • osnovno besedišče z njemu znanih tematskih področij, večkrat neustrezno poimenuje; • omejen obseg slovničnih struktur, bolj zapletene tvori in rabi z napakami, in osnovna vezniška sredstva. Zlasti v prostem govoru dela učenec napake, npr. pri rabi glagolskih časov, te občasno ovirajo razumljivost govora; • nebesedno podporo; • govor deloma prilagaja glede na razmere (namen, sogovornika); • izgovor je večinoma razumljiv, z opaznim naglasom in napakami; • v govoru upošteva osnovna pravila medkulturnega sporazumevanja (npr. ne vpada v besedo); • govor se učencu zatika, išče izraze, prekinja, ponavlja, preoblikuje itn.

Besedila in okoliščine:	
Učenec: govori v vodenih nalogah, mestoma samostojno in z občasno podporo; se sporazumeva z različnimi govorcji angleščine, če ti govorijo razmeroma počasi, dokaj razločno in pri tem svoj govor prilagajajo situaciji.	Učenec: govori v vodenih nalogah s podporo (npr. podatki), učenec potrebuje (sogovornikovo) podporo; se sporazumeva z različnimi govorcji angleščine, če ti govorijo zelo počasi, razločno in pri tem svoj govor prilagajajo situaciji, po potrebi ponavljajo in nudijo druge vrste podpore.
Preproste, krajše in večinoma jasno strukturirane (MS: samo jasno strukturirane) sporočanje dejavnosti: enogovorna dejavnost ob vidni ali besedni iztočnici oziroma brez iztočnic, glasno branje, opisovanje, predstavljanje, tvorjenje navodil itn., preproste, krajše in večinoma jasno strukturirane sporazumevalne dejavnosti v učencu znanih okoliščinah. Učenec sprašuje in odgovarja na preprosta vprašanja, se besedno/nebesedno odziva na iztočnice (npr. vprašanja, pozivi itn.), sodeluje v vnaprej naučenih in nenaučenih dialogih (informativnih, izraža svoje mnenje, pritrjuje, zanika, izraža počutje, zahvalo, voščila in dobre želje, navezuje stik, se opravičuje in poslavlja, telefonira, uresničuje svoje interese (izraža potrebe in želje, prepovedi, prošnje, išče in ponuja pomoč), izraža počutje in občutke (presenečenje, zadovoljstvo, zanimanje itn.), sodeluje v igrah vlog, razpravlja.	

4.4 Pisno sporočanje

Pisanje v drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju	
Standardi	Minimalni standardi
Predvidena raven glede na SEJO: A1/A2 Učenec pokaže naslednja znanja v opisanih okoliščinah: piše nize enostavnih in večstavnih povedi, večkrat z neustreznim besednim redom; piše kratka in preprosta besedila o njemu znanih temah s konkretno vsebino. Besedila vsebujejo: ponavljajoče se, preprosto in pogosto rabljeno besedišče; maloštevilne preproste slovnične strukture, pri rabi sistematično dela napake, ki občasno ovirajo razumljivost; občasno preprosta in pogosta vezniška	Učenec pokaže naslednja minimalna znanja v opisanih okoliščinah: piše nize večinoma enostavnih povedi, večkrat z neustreznim besednim redom in drugimi skladenjskimi pomanjkljivostmi; piše kratka in preprosta besedila; piše o njemu znanih temah (o sebi, drugih znanih ali namišljenih osebah, kaj delajo, kje živijo) s konkretno vsebino. Besedila vsebujejo: ponavljajoče, preprosto in pogosto rabljeno besedišče, tudi s pomenskimi napakami, maloštevilne preproste slovnične strukture,

sredstva (npr. »and«, »but«, »or«) in druga osnovna sredstva medpovednega povezovanja (npr. zaimki). • ustrezno zapisuje črke angleške abecede, besede so večkrat zapisane fonetično ali z drugimi pomanjkljivostmi; • dokaj ustrezno uporablja končna ločila, druga pa še razmeroma neustrezno; • brez večjih pomanjkljivosti uporablja osnovne standardne oblike preprostih besedil (npr. razglednica, zasebno vabilo, npr. za rojstni dan); • obvlada naslednje strategije pisanja: izpolnjevanje (tabel, obrazcev, oblačkov, besedil z vrzeli, slik), prenašanje informacij (iz tabel, miselnih vzorcev, slušnih/pisnih besedil). Pri teh dejavnostih še dela napake.	pri rabi sistematično dela napake, ki večkrat ovirajo razumljivost, • občasno uporablja preprosta in pogosto rabljena vezniška sredstva (npr. »and«). • večinoma ustrezno zapisuje črke angleške abecede, besede so večkrat zapisane fonetično ali z razmeroma številnimi z drugimi pomanjkljivostmi; • dokaj ustrezno uporablja končna ločila, druga pa še razmeroma neustrezno; • standardne oblike preprostih besedil (npr. razglednica, zasebno vabilo, npr. za rojstni dan) so prepoznavne.
Besedila in okoliščine: Učenec piše besedila z vodenimi nalogami (vnosni podatki: besedilo, slike, ključne besede, podatki, tabele, že pripravljene vzorci besedila itn.).	
Vrste pisnih besedil: dnevnik aktivnosti (v obliki tabele), elektronsko sporočilo, navodila, obrazci (izpolnjevanje vprašalnikov, tabel, miselnih vzorcev itn.), opisi (oseb, prostora, predmetov, poti), osebni slovarji (tudi slikovni), razglednice, sezname (nakupovalni), sporočila, stripi, vabila, voščilnice, zapiski ...	

Pisanje v tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju	
Standardi Predvidena raven glede na SEJO: A2/A2+	Minimalni standardi
Učenec pokaže naslednja znanja v opisanih okoliščinah: • piše večstavčne povedi, besedni red v enostavni povedi je večinoma pravilen, v večstavčnih še dela napake; • piše besedila: - o temah, ki so ustrezne tej starostni stopnji, - z večinoma konkretno in redko delno abstraktno vsebino. Besedila vsebujejo: • širši nabor besedišča, pretežno konkretno,	Učenec pokaže naslednja minimalna znanja v opisanih okoliščinah: • piše povedi, besedni red je večkrat manj ustrezen; • piše besedila: - o temah, ki so ustrezne tej starostni stopnji, - z večinoma konkretno in redko delno abstraktno vsebino. Besedila vsebujejo: • konkretno, pogosto rabljeno besedišče, poimenovanje je tudi neustrezno;

poimenovanje je večinoma ustrezno; • več raznovrstnih, tudi bolj zapletenih slovničnih struktur. Osnovne strukture so razmeroma zanesljivo rabljene, pri rabi zapletenejših dela napake in tvori nerodne formulacije. Napake večinoma ne ovirajo razumljivosti besedila; • več raznovrstnih vezniških sredstev (npr. označevanje sosledja, vzročnosti, pogojnosti <i>first, then, after that, because, if, when</i> itn.) in s preprostimi kohezivnimi sredstvi povezuje stavke v linearno besedilo. Teme so večinoma ustrezno razvite; • večinoma ustrezno zapisuje znane besede; v zapisu so pomanjkljivosti: • ločila uporablja večinoma ustrezno (težave le pri rabi vejic, vezajev itd.); • brez večjih pomanjkljivosti uporablja osnovne standardne oblike (ang. <i>layout</i>) znanih vrst besedil (npr. zasebno pismo, elektronsko sporočilo), pripovedno besedilo členi na odstavke; • pisna besedila prilagodi naslovniku in sporočilnemu namenu, besedilni vrsti ter zvrsti/stopnji formalnosti; • obvlada naslednje strategije pisanja: zapisovanje (zapiski, opomniki), izpisovanje (preprosti kratki članki), izpolnjevanje (tabel, vprašalnikov, vprašalnikov, obrazcev itn.), prenašanje informacij (iz besedila v tabele in obratno). V procesu ustvarjanja besedila uporablja različne postopke načrtovanja, spremljave in urejanja svojega pisanja.	• večinoma preproste slovnične strukture, redko bolj zapletene. Osnovne strukture so rabljene s pomanjkljivostmi, pri tvorbi in rabi zapletenejših dela učenec precej napak in tvori nerodne formulacije. Napake tudi ovirajo razumljivosti besedila; • pretežno osnovna vezniška sredstva in s preprostimi kohezivnimi sredstvi povezuje stavke v linearno besedilo; • zapis besed je pomanjkljiv, a večinoma razumljiv; • ločila uporablja delno ustrezno (težave so pri rabi vejic, vezajev itd.); • uporablja nekaj značilnosti znanih standardnih oblik (ang. <i>layout</i>) znanih vrst besedil (npr. zasebno pismo, elektronsko sporočilo); • pisna besedila deloma prilagodi naslovniku; • obvlada naslednje strategije pisanja: zapisovanje (zapiski, opomniki), izpisovanje (preprosti kratki članki), izpolnjevanje (tabel, vprašalnikov, vprašalnikov, obrazcev itn.), prenašanje informacij (iz besedila v tabele in obratno). V procesu ustvarjanja besedila uporablja različne postopke načrtovanja, spremljave in urejanja svojega pisanja.
Besedila in okoliščine: Učenec piše besedila z vodenimi nalogami (vnosni podatki: besedilo, slike, ključne besede, podatki, tabele, pisno besedilo kot izhodišče itn.).	Učenec piše besedila z vodenimi nalogami (vnosni podatki: besedilo, slike, ključne besede, podatki, tabele, pisno besedilo kot izhodišče itn.).
Vrste pisnih besedil: blogi, članki, npr. za šolska glasila, deli besedila, dnevniki (aktivnosti, o preteklih dogodkih), elektronska sporočila, intervjuji, letaki, navodila, povzetki - obnove (prebranega besedila), obrazci, oglasi, opisi, osebna pisma, osebni slovarji, poročila, prispevki na forumih, razglednice, sestavki, sezname, sporočila, stripi, ustvarjalno pisanje (ne za MS), vabila, npr. na šolski ples, voščilnice, zapiski, zgodbe po iztočnicah.	

4.5 Posredovanje (mediacija)

Standardi in minimalni standardi (drugo vzgojno-izobraževalno obdobje)

Standardi in minimalni standardi za posredovanje (mediacijo) so opisani pri štirih sporazumevalnih možnostih, saj je uspešnost odvisna od sprejemanja (poslušanja, branja) in izražanja (govornega, pisnega).

Standardi in minimalni standardi (tretje vzgojno-izobraževalno obdobje)

Standardi in minimalni standardi za posredovanje (mediacijo) so opisani pri štirih sporazumevalnih možnostih, saj je uspešnost odvisna od sprejemanja (poslušanja, branja) in izražanja (govornega, pisnega).

5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

5.1 Uresničevanje ciljev predmeta

Učenje angleščine poteka celostno, v okviru tega pa učenci razvijajo zmožnosti v okviru ciljev, opisanih v drugem in tretjem poglavju. Med cilji pa niso navedena samo znanja,⁶ marveč tudi vrednote in stališča. Pouk angleščine naj vedno temelji na dognanjih sodobne tujejezikovne didaktike, pedagoških in psiholoških ved o učenju in poučevanju in iz drugih ved, npr. uporabnega jezikoslovja. Na njih temeljijo tudi ta temeljna didaktična priporočila.

Pri poučevanju tujih jezikov je zelo pomemben odnos, ki ga učitelj vzpostavi z učenci. Če je ta odnos odprt in učitelj smiselno upošteva učenca kot enakopravnega sogovornika, potem je učenje in usvajanje jezika mnogo bolj učinkovito. Učitelj v razredu ustvarja sproščeno, toda delavno vzdušje. Učence naj spozna, upošteva njihove posebnosti in sposobnosti in jih motivira, da svoje sposobnosti tudi sami spoznajo in kar najbolj razvijajo. Delo torej temelji na učenčevih močnih področjih. Učenje tujega jezika pod prisilo ali v strahu je neučinkovito, komunikacija pa šibka ali celo nemogoča. Zato pri pouku učitelji uporabljajo metodo pozitivne motivacije, ki spodbuja učenčeve napore, in se izogibajo negativni kritiki, ki zavira komunikacijo v razredu. Kakovostna povratna informacija pa učence usmerja v izboljševanje njihovega dela in izdelkov.

Poleg celostne medkulturne sporazumevalne zmožnosti razvijajo učenci v skladu s splošnimi cilji predmeta tudi miselne, socialne in druge sposobnosti, zmožnosti, strategije, stališča in naravnosti. To jim omogoča uporaba ustreznih dejavnosti, ki ne zahtevajo le reprodukcije, in različnih oblik dela, npr. delo v dvojicah ali skupinah, ter izvirnih nalog, s katerimi učenci razvijajo zmožnosti sodelovalnega učenja, samozavest, veselje do sporazumevanja, učenja in pozitivno samopodobo. Pri pouku angleščine pa uporabljajo tudi slovenščino/italijanščino/madžarščino, in premagujejo jezikovne ovire na podlagi znanj in strategij, ki so jih razvili v slovenščini/italijanščini/madžarščini in v drugih jezikih. S primerjanjem razlik in podobnosti med slovenščino/italijanščino/madžarščino in angleščino pa se ozaveščajo o delovanju sistemov jezikov in tako bolje razumejo jezikovne sisteme slovenščine/italijanščine/madžarščine in drugih jezikov. Učenje angleščine pa pri učencih spodbuja radovednost in zanimanje tudi za sosedске, regionalne, manjšinske, starodavne, znakovne in umetne jezike.

⁶ V tem UN uporabljamo izraz znanje za vedenja, veščine in spretnosti.

Sodobni pouk angleščine naj bo načrtovan tako, da je osredotočen na učence in na učenje. To pomeni, da učitelj spozna otrokove značilnosti in potrebe in ustrezno prilagaja pouk. Poznavanje učenčevih potreb je nujno, saj lahko v marsičem vpliva na cilje in izvedbo pouka in tudi na preverjanje in ocenjevanje znanja, kar pomeni večje ali manjše prilagoditve pri pridobivanju in izkazovanju znanja.

Utemeljene razlike med učenci zahtevajo, da pouk ni enoten, vedno popolnoma enak za vse v razredu oziroma skupini, marveč se prilagaja posamezne elemente in faze pouka glede na te razlike med učenci. Pri pouku upošteva učenčevo starost, njegove sposobnosti, potrebe in interese, zaznavni tipi, kognitivni (spoznavni) stili učencev, lateralnost, prevladujoče inteligence (Gardner) ali sposobnosti, motivacija, predznanje, učne strategije, osebne lastnosti itd.

Pouk angleščine naj ponuja čim več možnosti za tvorno sodelovanje. Danes so učenci obkroženi s številnimi informacijami, zato se spreminja tudi vloga učitelja. Pri pouku angleščine učitelj ni edini vir znanja in informacij, marveč usmerjevalec, spodbujevalec učenja. Tudi poučevanje ni preprosto prenašanje znanja. Učitelj naj učence spodbuja k razmišljanju o svojem delu, samostojnemu učenju in uporabi znanja in ob tem razvija veščine vseživljenjskega učenja. Učenci začnejo že v času šolanja prevzemati odgovornost za samostojno delo in manjšo odvisnost od učiteljev. Zavedajo se, da je njihov uspeh oziroma neuspeh povezan z vrsto nejezikovnih znanj in uspešnih učnih strategij, ki omogočajo samostojnejše učenje. Pri pouku angleščine razvijajo vse te zmožnosti, učitelj pa jim to omogoča na primer tako, da v okviru možnosti sodelujejo pri načrtovanju pouka (npr. izbor besedil, dejavnosti itd.), omogoča in vodi refleksijo o njihovem napredku, doseganju ciljev oziroma standardov itd.

Dejavnosti pri pouku naj bodo čim bolj raznovrstne, kajti tako lahko učitelji učence primerno motivirajo in jim dajejo možnost razvijanja zmožnosti in spretnosti, učencem pa naj dajejo možnost, da vanje vključujejo svoje izkušnje in spoznanja ter se učijo kritično sprejemati informacije. Sodobni pouk angleščine naj bo organiziran s sodobnimi pripomočki in gradivi za celostno usvajanje jezika, ki so danes pogosto tudi v elektronski obliki. To so na primer bogata slikovna gradiva za nazoren prikaz določene tematike, spodbujanje pomnjenja in asociacij; lutke, kostumi in maske, realije, izvirna jezikovna gradiva (npr. revije in leposlovna besedila, primerna za starost in stopnjo znanja), slovarji, prirejenimi za učence in stopnjo (slikovnimi, dvojezičnimi, enojezičnimi, elektronskimi), eno- in dvojezične priročne slovnice, avdio- in videogradiva na različnih nosilcih (kasete, zgoščenke, DVD itn.), s spleta ali lastne produkcije, po možnosti pa tudi različna računalniška programska oprema (za

učenje in poučevanje angleščine, za delo z besedili, preglednicami, snemanje in urejanje zvoka, fotografij, videa, za internetne konference itd.).

Vsi pripomočki za poslušanje in gledanje naj predvajajo ustrezno kakovosten zvok in omogočajo dovolj veliko in kakovostno sliko. V učilnici je priročna knjižnica, ki vsebuje priročno literaturo za učence in za učitelje.

5.1.1 Posebnosti poučevanja mlajših učencev

Mlajši učenci v predadolescentnem obdobju, ko se kot del rednega predmetnika začne pouk angleščine v osnovni šoli (v starosti 8/9 do 11/12 let), se učijo drugače kot najstniki, zato naj bo pouk glede izbire tem, metod in oblik poučevanja in učenja, dejavnosti, časa, predvidenega za učenje, popravljanja napak, preverjanja in ocenjevanja idr. prilagojen stopnji njihovega razvoja, znanja, interesom in zmožnostim. Še zlasti je pomembno, da imajo učenci v drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju dovolj priložnosti za sprejemanje jezika, ne da bi morali že na začetku učenja tudi samostojno govoriti in pisati.

Pri načrtovanju in poučevanju se upošteva, da so mlajši učenci drugačni od najstnikov:

- v svojem vsakdanjem življenju večinoma nimajo potreb po jezikovnem izražanju v angleščini,
- še niso končali opismenjevanja v slovenščini/italijanščini/madžarščini in še vedno razvijajo osnovne koncepte (npr. čas, prostor, vzrok – posledica),
- nekateri niso pripravljeni takoj spregovoriti v tujem jeziku (t. i. tiha doba),
- po navadi imajo manj zavor, radi ponavljajo in posnemajo, se igrajo, ustvarjajo,
- sposobni so krajše koncentracije, razmišljajo bolj konkretno kot abstraktno,
- svet doživljajo celostno,
- večinoma so zelo dojemljivi za slušno podobo jezika,
- hitro se učijo, toda tudi hitro pozabljajo,
- pripravljeni so delati tudi napake.

Učenci v drugem obdobju najprej veliko poslušajo in razvijajo zmožnosti razumevanja. Snov povezujejo s tem, kar že znajo, in se nanjo nebesedno odzivajo. Še posebej je pomemben telesni odziv. V učenje vključujemo vse čute, ne le vid in sluh. Upoštevamo tudi morebitno predznanje nekaterih učencev in pouk notranje diferenciramo tako, da učenci, ki so že opravili manj zahtevne

naloge (npr. prepoznavanja, razumevanja), delajo zahtevnejše (npr. poimenovanja, tvorbe, samostojno branje itn.).

Pouk je zelo nazoren. Za prikaze učitelj uporablja gibe, mimiko, risbe in slike, ponazarja z igro prstov, lutkami, predmeti, veliko uporablja glasbo. Na začetku učenja je še bolj kot pozneje pomembno, kako učitelj popravlja napake. Priporočamo, da učitelj namesto pravega popravljanja napak uporablja oblikovanje ustreznih vzorcev.

5.1.2 Poslušanje

Učenci razvijajo svoje zmožnosti slušnega zaznavanja, razlikovanja in razumevanja pri vsakem stiku z govornimi besedili v angleščini, sistematično pa pri pouku s temu namenjenimi učnimi dejavnostmi. Dobra osnova za nadaljnje učenje so razvita fonološka ozaveščenost in zmožnosti slušnega razlikovanja. Učitelj je pomemben vir jezika in vzor, še zlasti na zgodnji stopnji učenja angleščine. Učitelj usmerja pouk, daje navodila za delo v razredu, za izdelavo reči itn. Njegov govor mora biti učencem razumljiv, zato je na začetku bogato podprt z vidnimi in drugimi nebesednimi podporami (mimika, geste itn.), razumevanje pa omogočamo tudi z ustrezno uporabo slovenščine/italijanščine/madžarščine, vendar preklapljanje iz enega v drug jezik v eni povedi, npr. del stavka v angleščini, del v slovenščini/italijanščini/madžarščini, ni sprejemljivo.

Viri besedil, ki jih učenci poslušajo, so učiteljev govor (pripovedovanje, glasno branje), avdio- in videoposnetki, govor drugih oseb, npr. tujih učiteljev oziroma rojstnih govorcev. Izbor besedil je odvisen od besedilnih in obbesedilnih dejavnikov, znanja oziroma veščin učencev, namenov poslušanja itd. Besedila ustrezajo jezikovnim in spoznavnim zmožnostim učencev. Na začetni stopnji so misli izražene jasno in neposredno ter si logično sledijo, veliko je ponavljanj in vzporednih struktur. Govor je nekoliko počasnejši od normalnega, izgovarjava je jasna, govorniki pa nimajo posebnih narečnih značilnosti. Besedila pa so lahko tudi krajša: posamezne besede (npr. sezname), sintagme in stavki oz. povedi. Postopoma se izbor besedil širi z daljšimi, zahtevnejšimi besedili, ki so tematsko in žanrsko primerna starosti učencev.

Zahtevnost ali težavnost besedila opredeljuje več dejavnikov. Nekaj jih je opisanih v uvodu v četrto poglavje. Pomembno pa je usklajevati zahtevnost vnosnega besedila, nalog in izdelkov. Če je besedilo razmeroma preprosto, so lahko naloge zahtevnejše, če pa je besedilo kompleksno, je treba začeti z

lažjimi nalogami. Primer: če razvijamo spretnost razumevanja glavne misli (o čem pripoveduje besedilo) ali pripravimo nezahtevno vódeno dejavnost, je lahko besedilo daljše in/ali kompleksnejše, kot če je prva dejavnost namenjena razumevanju podrobnosti v besedilu.

Dejavnosti so sprva preproste (bingo, izpolnjevanje preglednic ipd.) in imajo jasna, nedvoumna navodila, ki so lahko tudi v slovenščini/italijanščini/madžarščini, glede na to, kako dobro učenci razumejo sporočila. Učenci slišijo besedilo praviloma večkrat. Naloge obsegajo dejavnosti pred poslušanjem, med njim in po njem, vse pa so največkrat povezane z razvijanjem drugih jezikovnih zmožnosti, predvsem govora.

5.1.3 Govor

Komunikacijski pristop poučevanja tujih jezikov vključuje razvijanje vseh jezikovnih zmožnosti in povezuje njihovo uporabo. Pozornost je treba namenjati razvijanju govornih zmožnosti, ki bodo učence usposobile in jih opogumile, da se v različnih vsakodnevnih in posebnih okoliščinah primerno odzovejo. Uspešne so tiste dejavnosti, v katerih sodeluje kar največ učencev, ki glede na svoje znanje in interese tvorno sodelujejo. To jim omogočimo z delom v dvojicah ali majhnih skupinah. V pogovoru naj učenci izmenjujejo mnenja o stvareh in razmerah. Pomembno je, da je namen pogovora smiseln, tako da učenci dejansko iščejo informacije, pridejo do neke ugotovitve ali realnega sklepa, v katerem oblikujejo svoja stališča, jih ubesedijo in utemeljijo.

Govorne dejavnosti so v prvih letih učenja jezika posnemovalne (recitiranje, petje itn.) in večinoma močno vódene. Učencev, ki niso takoj pripravljeni spregovoriti, k temu učitelj ne sili. Spregovorili bodo, ko se bodo počutili varni in bodo imeli na voljo dovolj jezikovnih sredstev. Pri manj vodenih dejavnostih pa ne moremo pričakovati popolne jezikovne pravilnosti in tudi ustreznosti, zato ustrezno kombiniramo bolj vodene dejavnosti z manj vodenimi.

Temo pogovora učitelj najprej predstavi ali pa jo učenci prepoznajo iz primera oziroma slikovnega gradiva, prebranega ali slišane besedila itd. Navodila morajo biti čim bolj jasna in sporočevalni namen čim bolj avtentičen. Včasih že sama tema spodbudi učence, da začnejo govoriti, drugič pa je treba premagati začetno zadrego z izborom poročevalca ali s tem, da določimo vrstni red poteka pogovora. Za učence je pomemben namen vaje, ki se pokaže v končnem dosežku, zato je treba ob

koncu dejavnosti narediti povzetek na različne načine – učenci lahko predstavijo svoje rezultate in jih ovrednotijo, lahko pa ob upoštevanju sklepov skupin sestavijo skupinsko različico rešitve.

Učenci se učijo tvorno in strpno sodelovati v pogovoru. Pogovorne zmožnosti vključujejo tudi sposobnost, da prisluhnemo tistemu, kar želi kdo povedati, in ga brez potrebe ne prekinjamo, ter sposobnost, da ustrezno in jasno povemo to, kar je ključno. Pri govoru v angleščini učenci razvijajo in nadgrajujejo komunikacijske strategije, ki jih uporabljajo tudi v maternem jeziku: kadar iščejo, kaj in kako bi nekaj povedali, uporabljajo mašila, pomembne vsebine ponavljajo ali parafrazirajo itd. Besede, ki se je ne spomnijo, lahko nadomestijo s splošnejšo besedo ali zaimkom, z opisom ali bližnjimi sopomenkami, pomagajo pa si lahko tudi z gestami, s prikazom in z mimiko.

Učitelj je pri pouku pozoren tudi na druge vidike sporazumevanja, ki pripomorejo k učinkovitejšemu govoru in komunikaciji, npr. nebesedno sporazumevanje in te veščine razvija tudi pri pouku angleščine.

Izgovarjava

»There are two key problems with pronunciation teaching. Firstly it tends to be neglected. And secondly when it is not neglected, it tends to be reactive to a particular problem that has arisen in the classroom rather than being strategically planned.«⁷

V prvih letih učenja je še zlasti pomembno razvijati fonološko ozaveščenost tudi s posebnimi vajami, najprej preprostimi, npr. prepoznavanje rim, aliteracij itd. do kompleksnejših, npr. segmentiranje in spajanje povedi, besed, zlogov. Ta ozaveščenost je osnova ne le za uspešno slušno razumevanje in govor, marveč tudi za povezovanje glasov s črkami, kar je pomembno za kasnejši razvoj branja in pisanja.

V tem obdobju so učenci bolj kot pozneje pripravljeni posnemati druge govorce. Od učencev ne pričakujemo, da bodo govorili kot rojeni govorce ene od različic angleščine, britanske, ameriške ali katere druge. Tudi dosledna raba samo ene je ob obilnih možnosti učenja jezika z različnimi mediji nemogoča (usvajanje jezika), težimo pa k temu, da bo njihova izgovarjava razumljiva in sprejemljiva. Včasih je treba pri pouku popraviti neustrezno izgovarjavo, ki izhaja iz rabe citatne besede z

⁷ Kelly, Gerard (2000): Teach Pronunciation. Harlow, Essex, Pearson Limited, str. 13.

neustrezno izgovarjavo (npr. puzli). Izgovarjava, intonacija, naglasi in poudarki ter ritem se razvijajo z govornimi dejavnostmi, občasno oziroma po potrebi pa tudi s posebnimi dejavnostmi za boljšo izgovarjavo skozi vsa leta učenja.

5.1.4 Branje

Branje je zelo dejaven proces, saj nenehno vključuje napovedovanje, preverjanje domnev ali napovedi in postavljanje vprašanj. K besedilu in razvijanju sposobnosti branja in bralnega razumevanja pristopamo celostno, to je z vidika celega besedila in obbesedilnih prvin (npr. slikovno gradivo, oblika besedila). Učenci predvsem sprejemajo in razumevajo besedilo v smiselnih sklopih in ne besedo za besedo.

V prvem letu učenja angleščine ne razvijamo sistematično zmožnosti branja in bralnega razumevanja. Začetne vaje v branju so namenjene dekodiranju in ozaveščanju o razlikah med pisno in govorno angleščino. Primerna vrsta besedila, ki je hkrati izdatno podprta s slikovnim gradivom, je strip. Obsežnejša besedila, npr. zgodbe, učenci gledajo in jim sledijo, ko jih bere učitelj. Priporočamo, da učenci temeljito usvojijo slušno podobo besed, preden vidijo zapis in tako se izognemo izgovarjavi po zapisu (npr. half). Poznejše vaje bralnega razumevanja pa so namenjene usposabljanju učencev, da bodo lahko nova ali neznana besedila brali z ustrezno hitrostjo in jih glede na sporočilni namen primerno razumeli.

Besedila naj bodo tematsko blizu učencem v glede na njihovo starost, jezikovno znanje in druge kriterije in naj ne vsebujejo preobsežnega besedišča oz. preveč učencem neznanega besedišča ter zahtevnih jezikovnih struktur. Misli naj bodo v prvih letih učenja izražene jasno, saj učenci na konkretno-operacionalni fazi razvoja razumejo predvsem dobessedni pomen, drugačno razumevanje pa se razvija tudi z razvojem abstraktnega mišljenja. Bolj kot razumevanje številnih podrobnosti v besedilu je na začetni stopnji pomembno prepoznavanje in razumevanje bistva (o čem govori besedilo), tudi z nebesednimi ključi (slikami, preglednicami, obliko itn.).

Poleg tradicionalnih vrst besedil se učenci uvajajo v branje razpredelnic, grafov, zemljevidov in podobnega, tudi v povezavi z drugimi predmeti. Ob branju preprostih književnih besedil poleg bogatenja besedišča spoznajo posebnosti drugih, zlasti angleško govorečih kultur in razumejo njihovo drugačnost.

Dejavnosti branja in bralnega razumevanja (pred branjem, med njim in po njem) so tesno povezane s pisanjem, govorom in drugimi zmožnostmi. Učenci lahko pripovedno besedilo spremenijo v dramsko, intervju v igro vlog, zgodbe lahko ilustrirajo, z jezikovnega vidika pa lahko zgodbo npr. napišejo v drugem glagolskem času ali nadomestijo besede s sopomenkami.

5.1.5 Pisanje

V 4. razredu učenci zapisujejo posamezna poimenovanja (stvari, oseb itn.) in dogovorjene frazeme ter odgovore, ki so sestavni del didaktičnih iger. V tem primeru gre za t. i. preslikavanje. Pisanje in pisno sporočanje sta v začetku omejena zlasti na raven povedi, dopolnjevanje in tvorbo kratkih in preprostih besedil na podlagi vzorčnih besedil ali z drugimi oblikami vodenega tvorjenja pisnih sporočil. V tretjem obdobju se nabor besedil razširi, prav tako tudi nabor dejavnosti za razvijanje zmožnosti pisnega sporočanja in sporazumevanja ter pričakovana kakovost pisnih izdelkov.

Pri pouku pisnega sporočanja in sporazumevanja učitelj vodi učence sistematično skozi postopke tvorjenja pisnega besedila (dejavnosti pred pisanjem, pisanje osnutkov, kakovostna povratna informacija (lahko tudi samovrednotenje), urejanje osnutkov). Pisna besedila so navadno bolj organizirana kot govor, zato mora imeti pisec dovolj časa, da dobro premisli ter svoje osnutke preoblikuje in dokonča. Tvorjenje pisnih besedil ni nujno samostojna in individualna dejavnost, učenci pa so bolj motivirani, kadar je pisanje osmišljeno. Tvorjenje pisnih besedil se, podobno kot branje, dobro povezuje z drugimi šolskimi predmeti, ki običajno ponudijo neko vsebino (temo).

Pravopis

K pravopisni zmožnosti spadajo raba velike začetnice, ločil in pravilnost zapisa. Vsa ta znanja prispevajo h kakovosti in razumljivosti pisnega izdelka, vendar niso temeljni in glavni cilj učenja pisanja. Prav tako kot za druga znanja morajo učenci imeti dovolj časa, da spoznajo pravopisna pravila, predvsem morajo učenci opraviti veliko bolj in tudi manj vodenih vaj za utrjevanje teh znanj. Nekateri vidiki teh znanj se močno povezujejo s fonološko ozaveščenostjo, zato se jih lahko marsikdaj razvija tudi skupaj. Angleščina je z vidika skladnosti pisne in slušne podobe eden najzahtevnejših jezikov v evropskem prostoru, zato tudi pri vrednotenju upoštevamo procesnost učenja, še posebej pa na začetnih stopnjah učenja in pri učencih, ki imajo kakršne koli s tem povezane učne težave.

5.1.6 Posredovanje (mediacija)

S posredovanjem govorec ali pisec ne izraža svojih misli, marveč omogoča (spo)razumevanje udeležencem, ki se iz različnih razlogov ne razumejo. Posredovanje največkrat poteka med različnimi jeziki. Izvorno besedilo je lahko pisno ali govorno, učenci pa lahko interpretirajo tudi razne besedne in nebesedne oznake.

V osnovni šoli v govornem sporazumevanju razvijamo spretnosti neformalnega tolmačenja, npr. med tujcem v Sloveniji in domačinom, ki ne zna tujega jezika, ali v različnih družbenih okoliščinah za prijatelje in družino. Pisno posredovanje zajema povzemanje bistva angleških besedil oziroma drugih virov v angleščini, angleških besedil v slovenščini/italijanščini/madžarščini ali nasprotno. Mogoči so tudi prevodi posameznih kratkih in preprostih besedil, ki so namenjeni predvsem razvijanju dejavnosti posredovanja, ne pa učenja in primerjanja jezikovnih sistemov angleščine in slovenščine/italijanščine/madžarščine oziroma ocenjevanju slovničnega znanja ali znanja besedišča.

Vse jezikovne zmožnosti so, veliko bolj, kot je po tradiciji npr. besedišče, odlična podlaga za povezovanje z drugimi predmeti, zlasti tistimi, ki so bolj kot tuji jeziki usmerjeni v vsebine (npr. naravoslovne, družboslovne itd.),

5.1.7 Jezikovno znanje in zmožnosti

V prvih dveh letih učenja je sistematično razvijanje slovničnih znanj drugotnega pomena. Učencev učitelj ne ozavešča o jezikovnih strukturah načrtno, niti ne predstavlja slovničnih pravil, še posebej kot formalne slovnične kategorije (glagolski časi, zaimki itn.). Slovnične pojave obravnava kot leksikalne enote (besedišče), vendar učencem, ki želijo oz. potrebujejo tudi drugačno razlago ali ponazoritev, to tudi nudi. Razvijanje jezikovnih zmožnosti poteka hkrati z razvijanjem zmožnosti poslušanja, govora itn. Pri poslušanju in branju besedil se bodo učenci nujno srečevali z besediščem, ki ga ne bodo v celoti razumeli, in z zahtevnejšimi slovničnimi strukturami, npr. v prvih letih učenja s preteklikom v pravljicah. Tega učenci ne spoznajo kot slovnične strukture, ampak le ugotovijo pomen (se je zgodilo/dogajalo v preteklosti). Tako se srečujejo z dovolj bogatim in obilnim jezikom in se ga nezavedno tudi učijo. Učenci tako razvijajo strategije razumevanja besed ali struktur iz sobesedila in iz drugih prvin, pa tudi ustrezne tolerance do tega, česar še ne razumejo.

Jezikovna znanja razvijamo z različnimi dejavnostmi, ki sprva temeljijo predvsem na igri – ta je potrebna tudi v višjih razredih – dejavnosti pa se prilagaja učnim in spoznavnim stilom učencev in

njihovim drugim značilnostim in potrebam. Običajni pristopi k razvijanju jezikovnih zmožnosti temeljijo na opazovanju jezikovnih tvorb in rab v številnih smiselnih primerih (sobesedilu) in situacijah, torej v okviru poslušanja in branja, inteligentnem ugibanju, ki dopušča tudi zmote in odklone, in šele nato na prepoznavanju struktur, ugotavljanju pravil, urjenju in rabi. Naloge naj bodo raznovrstne, odprtega tipa in naj učencem dopuščajo, da uporabijo svoje prejšnje znanje, splošno znanje in domišljijo. Vaje naj bodo osmišljene in naj čim bolj posnemajo avtentične situacije. Ponovno vračanje (utrjevanje, dodatna razlaga), k že znanim/obravnavanim strukturam (spiralni pristop) bo učencem omogočilo, da usvojijo znanje, ki ga dotlej še niso, oziroma da izboljšajo rabo teh struktur, tudi v govornem in pisnem sporazumevanju.

Učenci slovničnih struktur ne usvajajo nujno po navidezni formalni preprostosti oziroma zapletenosti, niti pri pouku angleščine. V dosedanji praksi poučevanja in v učbeniških gradivih sta večinoma zastopana tradicionalen izbor in zaporedje obravnave slovničnih struktur. Eden od dejavnikov pri odločitvi za vrstni red spoznavanja slovničnih struktur pa je lahko tudi vrstni red usvajanja struktur (morfemov) v angleščini, ali pa jezikovne potrebe učencev.

Tudi pri poučevanju slovničnih struktur si učitelj, podobno kot pri besedišču, določi razmerje med vnosom (ang. input) in pričakovanim znanjem (ang. outcome) – ta ne more biti 1 : 1 –, kar na primer pomeni, da učenci spoznavajo obilnejše besedišče, kot ga morajo kasneje znati. Prav tako pri določanju ciljev in predvsem standardov opredeli, katere strukture naj bi učenci v nekem obdobju le prepoznali in razumeli, katere pa naj bi znali bolj ali manj zanesljivo tudi uporabljati v sporazumevanju. Upošteva tudi, kako se jezikovna znanja razvijajo in nadgrajujejo.

Slovnična in druga pravila so v prvi vrsti namenjena temu, da osvetlujejo in pojasnjujejo oblike/tvorbe in rabe, ter da učenci to bolje razumejo, teh znanj pa se ne ocenjuje.

Besedišče

»Language consists of grammaticalised lexis, not lexicalised grammar.«⁸

V središču učenja besedišča je pomenska plat besed, besednih zvez itd., zato je učenje besedišča tudi učenje pojmov (konceptov). Besedišče je vezano na vsebinska področja in zato v tesni povezavi tudi z

⁸ Lewis, M. (1993). *The Lexical Approach. The State of ELT and a Way Forward*. Hove: Language Teaching Publications.

drugimi šolskimi predmeti (glej poglavje 5 Medpredmetne povezave).

Besedišča ne segmentiramo na manjše dele, kot je nujno. Učenci spoznajo celotne sklope, ki bolj ali manj pogosto stojijo skupaj, npr. *I'd like a/to, What a...! See you later* itn. Hkrati z razvijanjem besedišča učenci spoznajo nekatera osnovna pravila tvorjenja besed, vendar ne ločeno kot besedotvorje.

V 4. in 5. razredu je poimenovanje (stvari, oseb – samostalniki, dejavnosti – glagoli in opisovanj – pridevniki) in ustvarjanje razmerij ena temeljnih dejavnosti, zato se v tem obdobju obseg besedišča hitro širi. Merila za izbor besedišča so lahko pogostost rabe, potrebe učencev in cilji pouka (tematska področja), eno- oziroma večpomenskost, kontinuum konkretno - abstraktno itn. Tudi pri besedišču, podobno kot drugih jezikovnih znanjih, velja, da je vnos večji, kot so pričakovana izhodna znanja in da je pričakovani obseg receptivnega besedišča (to, kar učenci prepoznajo in razumejo) večji od produktivnega oziroma izraznega (kar učenci uporabljajo v govoru in pisanju). Glej tudi poglavje 4 Standardi znanja. Pri načrtnem usvajanju besedišča pa, podobno kot npr. pri slovnici, učenci v nižjih razredih spoznajo nekaj leksikalnih enot (besed itd.), povezanih z določeno temo, naslednja leta pa to besedišče dopolnjujejo, nadgrajujejo še z drugim, širšim in bogatejšim.

Učenci pridobivajo besedišče spontano, s sistematičnimi vajami za razvijanje besedišča, s poslušanjem, poslušanjem z gledanjem in branjem. Zelo pomembne so tudi dejavnosti zunaj šole. Dejavnosti za razvijanje in utrjevanje besedišča so zelo različne. Poučevanje novega besedišča naj izhaja iz sobesedila oziroma situacije in ob vidnih in drugih podporah v okolju. Uporabne so jezikovne igre, pri katerih učenci *utrjujejo* znanje novih besed v smiselnih situacijah, ne da bi se tega zavedali. Besedni zaklad se, zlasti v višjih razredih, močno veča tudi z branjem. Za bogatenje in ohranjanje besedišča lahko učenci izdelujejo tudi svoj (slikovni) slovar.

5.1.8 Napake

»All learners need to experiment and make errors.«⁹

Napake so običajno tisto, na kar se učitelj jezika odziva in ponudi učencu povratno informacijo. Učitelj lahko prilagaja način podajanja te vrste povratne informacije in svoje posege pri nepravilnostih in

⁹ James, Carl (1998). *Errors in Language Learning and Use. Exploring Error Analysis*. Harlow, Essex: Addison Wesley Limited.

neustreznostih glede jezikovne in sporočajske tvorbe in rabe, odvisno od tega, za kakšne napake gre, in od učencev oziroma razlik med njimi.

Napake, ki jih učenci delajo, kadar se jim zareče ali zapiše, zatipka, in so jih zmožni sami odpraviti brez opozorila ali pa, če jih opozorimo nanje, so drugačne od odklonov, ki pomenijo vmesne faze pri razvijanju jezikovnih zmožnosti in kažejo, kakšen je jezikovni razvoj posameznih učencev. Učenci pa delajo napake tudi, ker uporabljajo jezik, ki se ga še niso (na)učili. Teh napak učenci običajno ne morejo sami popraviti, zato je treba tako znanje še razvijati.

Kadar učenci vadijo natančnost govora (pravilnost), jih lahko učitelj opozori na napake. Sami ali s sošolci naj jih poskusijo odpraviti, šele nato jih popravi učitelj. Med vajo spontanega, tekočega govora učencev praviloma ne prekinjamo. Napake si učitelj zabeleži, po dejavnosti jih predstavi učencem in jih popravijo (glej zgoraj) ali pa pripravi primerne vaje za njihovo odpravljanje. Prepogosto prekinjanje in popravljanje in vztrajanje predvsem pri pravilnosti namreč vzgaja od učitelja odvisne, skromne, nesamostojne in plahe uporabnike jezika. Pri pisnih izdelkih naj imajo učenci ravno tako priložnost, da sami pregledajo, ovrednotijo in izboljšajo svoje zapise in besedila, česar jih je treba ravno tako naučiti. Učitelj pa lahko v besedila poseže na različne načine, od preprostega označevanja napak, neustreznosti do zelo podrobnega popravljanja. Pri teh odločitvah pa ga usmerja končni cilj: predvsem čim boljši trenutni izdelek ali pa predvsem uspešno učenje na osnovi lastnih napak in usvojenih strategij, uporabnih v različnih življenjskih okoliščinah.

5.1.9 Domače delo

Domače delo je sestavni del učenja angleščine. Glavni namen domačih nalog je:

- utrjevati in nadgrajevati številna znanja in zmožnosti, ne le jezikovna, ki jih učenci pridobivajo oziroma razvijajo pri pouku,
- razvijati strategije samostojnega učenja, učenčevo avtonomijo ter s tem soodgovornost za lastno znanje.

Domače delo mora biti skrbno načrtovano in imeti jasne cilje in navodila ter naj ne presega učenčevih zmožnosti. Zadolžitve so lahko diferencirane, različne, glede na razlike med učenci. Domače delo bo osmišljeno in učinkovito, če bodo učenci o njem dobili kakovostno povratno informacijo in jo upoštevali. Pri določanju obsega domačega dela in časa, v katerem naj bo opravljeno, mora učitelj

imeti v mislih tudi individualne posebnosti učencev in pa obveznosti vseh pri drugih predmetih. Domače delo naj ne presega zmožnosti in znanja učencev v tem smislu, da bi potrebovali pomoč drugih. Nasprotno, z ustrežno razporejenim domačim delom in ustrežno zahtevnostjo učence od tega celo odvrčamo. Večjo vrednost imajo manj kakovostni, a samostojno pripravljene rezultati domačega dela kot dovršeni izdelki, ki so delo drugih oseb. Izdelkov, ki so nastali doma, se ne ocenjuje.

Poleg tradicionalnih vaj za utrjevanje znanja opravljajo učenci tudi druge naloge, tudi v sodelovanju z drugimi predmeti in aktivnostmi na šoli, npr.

- priprava in/ali izdelava pripomočkov, zbiranje gradiv itd.,
- priprava na posamezne dejavnosti pri pouku,
- pisne naloge (npr. iz učbeniškega gradiva),
- govorne naloge (pogovor, intervju ipd.),
- projekti, problemske naloge ipd.,
- vodeno domače branje,
- urejanje in poprave pisnih izdelkov.

5.2 Individualizacija in diferenciacija

Učencem glede na zmožnosti in druge posebnosti prilagajamo pouk angleščine tako v fazah načrtovanja, organizacije in izvedbe kot pri preverjanju in ocenjevanju znanja. Izvaja se kot notranja, fleksibilna ali delna zunanja diferenciacija v obstoječih izvedbenih oblikah. Pri tem smo še posebej pozorni na specifične skupine in posameznike; vzgojno-izobraževalno delo temelji na konceptih, smernicah in navodilih, sprejetih na Strokovnem svetu RS za splošno izobraževanje:

- Odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci,¹⁰
- Učne težave v osnovni šoli: koncept dela,¹¹
- Otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja: navodila za prilagojeno izvajanje programa osnovne šole z dodatno strokovno pomočjo,¹²
- Smernice za izobraževanje otrok tujcev v vrtcih in šolah.¹³

¹⁰ Sprejeto na 25. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 11. 2. 1999.

¹¹ Sprejeto na 106. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 11. 10. 2007.

¹² Sprejeto na 57. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 17. 4. 2003.

¹³ Sprejete na 123. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 18. 6. 2009.

Prilagoditve (individualizacijo) lahko učitelj vnaprej pripravi in načrtuje (npr. za učence, ki niso vešči uporabe slovarja, pripravi prikaze, vaje itd.), lahko pa se med poukom sproti odziva na njihove izkazane potrebe (npr. če med delom ugotovi, da posamezni učenci potrebujejo podporo pri rabi slovarja). Veliko prilagoditev pri pouku angleščine je didaktičnih in so sestavni del pestrega, raznolikega pristopa k poučevanju, ki upošteva razlike med učenci. Poleg tega pa je možno prilagajati tudi učne cilje, motiviranje učencev, stopnjo samostojnosti oz. vodenosti, učna sredstva in pripomočke, domače delo itd. Končni cilj tega pa je povečevanje, izboljševanje uspešnosti učencev.

5.3 Medpredmetne povezave

Pri pouku angleščine pripravljamo učence na vseživljenjsko učenje z različnimi vsebinami in dejavnostmi. Pri uresničevanju medpredmetnih ciljev se učitelji povezujejo z učitelji drugih predmetnih področij pri načrtovanju, izvajanju, spremljavi pouka in oblikovanju in preverjanju znanja. Medpredmetne povezave se lahko izvajajo kot del pouka posameznega predmeta (tako angleščine kot drugega predmeta), v okviru dejavnostnih dni, projektnih tednov, šolskih projektov, interesnih dejavnosti, izbirnih predmetov ali programa oddelčne skupnosti.

Angleščina je lahko sredstvo učenčevega oblikovanja medosebnih razmerij in besednih stikov z realnostjo v tujem svetu. V tem smislu je tesno povezana z učenčevim spoznavnim razvojem in vsemi njegovimi stiki s predmetnim svetom, torej tudi z drugimi šolskimi predmeti. Strategije učenja jezika so prenosljive med jeziki, zato naj učitelj sproti in nenehno spodbuja njihov razvoj in prenos. Povezovanje angleščine z drugimi predmeti se lahko udejanja pri obravnavanju tem (na primer pri temi »moje okolje« se lahko povezuje z geografijo, zgodovino, naravoslovjem, biologijo itn.).

Povezave z drugimi predmetnimi področji so mogoče na različnih ravneh:

- na vsebinski ravni (npr. hrana in pijača v povezavi z gospodinjstvom, zdravstveno vzgojo, moje telo v povezavi z naravoslovjem in tehnologijo, biologijo, zdravstveno vzgojo itn.), v tem primeru govorimo o navezavah;
- na ravni učnih strategij, to je kako se učiti jezika in jezikovne rabe (npr. uporaba kazal, iskanje po učbeniškem gradivu in na določeni strani, branje in razumevanje navodil in razlag v slovenščini/italijanščini/madžarščini in ciljnem jeziku, iskanje poimenovanj po slikah, branje seznamov, povezovanje slike s poimenovanji, iskanje gesel v dvojezičnih slovarjih, razumevanje funkcije besed in razumevanje razlage pomena, branje fonetičnega zapisa v slovarju, iskanje

besed, ki nimajo samostojnega slovarskega gesla itn.);

- na ravni štirih jezikovnih zmožnosti (npr. branje: preletavanje in preskakovanje pisnih besedil);
- na ravni didaktičnih strategij (projektno učno delo, problemski pouk itn.);
- na organizacijski ravni (npr. učenci sodelujejo v medpredmetnem projektu, npr. šolskem glasilu v obeh jezikih, projektu na skupno temo, dnevnih dejavnosti itn.).

Priporočamo, naj se učitelji angleščine pri letnem in sprotne načrtovanju pouka in vrednotenju znanja povežejo z učitelji drugih predmetov in drugimi strokovnimi delavci ter z njimi uskladijo organizacijo dela, vsebine pouka, cilje in dejavnosti, načine spremljanja, preverjanje in ocenjevanje.

5.4 Preverjanje in ocenjevanje znanja

Preverjanje in ocenjevanje znanja potekata skladno s cilji pouka, ki jih ta učni načrt opredeljuje, standardi znanja in s smernicami, zapisanimi v tem poglavju. Poučevanje je opredeljeno kot osredinjeno na učence in učenje, zato lahko tudi v procesu preverjanja spremljamo učenčevo sodelovanje pri učenju. Ta spremljava poteka v smislu prepoznavanja načinov in kakovosti učenja in sodelovanja pri pouku in hkrati evidentiranja procesov ter dosežkov tega sodelovanja.

Vrednotenje znanja pri pouku angleščine poteka v različnih oblikah:

- samovrednotenje,
- medsebojno oziroma vrstniško vrednotenje,
- učiteljevo preverjanje in ocenjevanje,
- zunanja preverjanja.

Skladno z raznovrstnimi cilji, ki jih opredeljuje ta učni načrt ter v skladu standardi znanja učitelji uporabljajo raznovrstne načine oz. pristope k preverjanju in ocenjevanju. Poleg že ustaljenih oziroma uveljavljenih preizkusov znanja vključujemo izvirnejše, kompleksnejše ter dolgotrajnejše dejavnosti, ki omogočajo sprotne spremljavo učenčevega napredka tudi na področju procesnih znanj in zmožnosti, na primer ekstenzivnega branja in poslušanja ter pisnega sporočanja oziroma sporazumevanja.

Preverjanje in ocenjevanje znanja morata potekati v skladu z veljavnim pravilnikom o preverjanju in ocenjevanju znanja v osnovni šoli.

Pri pouku angleščine v osnovni šoli se znanje preverja s:

- preverjanjem predznanja, tudi t. i. diagnostično preverjanje,
- sprotnim preverjanjem ob obravnavi določenega učnega sklopa,
- končnim preverjanjem – ob koncu učnega sklopa oz. šolskega leta.

Preverjanje znanja in zmožnosti je stalni del pouka angleščine, zato poteka med samim učnim procesom in ga je treba predhodno skrbno načrtovati. Namen sprotnega preverjanja znanja je povratna informacija učencu o doseženem znanju oziroma zmožnostih, npr. zmožnostih razumevanja, govornega in pisnega sporočanja ter znotraj tega jezikovne rabe in drugih zmožnosti in strategijah, ki jih učenci razvijajo pri pouku angleščine. Povratna informacija ima lahko preventivno, napovedno, informativno in motivacijsko vlogo in je zato namenjena tako učitelju kot učencu, saj govori o uspešnosti učenca, uspešnosti metod dela, učnih oblik, vsebin, pristopov, odnosov itn. in daje učencu možnost, da pravočasno zazna in odpravlja morebitne težave.

Rezultate preverjanj in ocenjevanj učitelj skupaj z učenci razčleni in na podlagi ugotovitev oboji načrtujejo dejavnosti za izboljševanje znanja in tudi procesov učenja ter poučevanja. Preverjanje in ocenjevanje znanja naj učenca opozori na doseženo znanje in pomanjkljivosti tako, da ga motivira za nadaljnje delo.

5.4.1 Ocenjevanje znanja

Ocenjevanje znanja ni le pripisovanje številčne vrednosti izkazanemu znanju, marveč celoten proces ugotavljanja in vrednotenja znanja, ki se konča z oceno. Ta proces mora biti premišljen in načrtovan, učitelj pa ga sproti vrednoti in po potrebi spreminja.

Sodobni pristop k preverjanju in ocenjevanju znanja temelji na neposrednem vrednotenju znanja v situacijah oziroma dejavnostih, ki so čim bolj resnične, učenci pa se vanje lahko vživijo. Osnova za neposredno vrednotenje so sporazumevalne dejavnosti oziroma naloge, ki so osnova resničnemu sporazumevanju. Dejavnosti se izbirajo tako, da učenci začutijo zvezo med jezikovno rabo v nalogah, ki so največkrat simulirane, in med resnično jezikovno rabo. Ocenjuje se znanja in zmožnosti, ki so navedeni v poglavju 4 Standardi znanja. Kriteriji za preverjanje in ocenjevanje, ki so skupaj z opisniki predhodno opredeljeni, izražajo cilje vrednotenja in pričakovane ravni znanj oziroma kakovost znanj.

Pri vrednotenju znanja se osredotočimo na znanje, in ne na neznanje. Delež znanj, na podlagi katerih ocenimo učenca, mora biti skladen s standardi znanja, zapisanimi v učnem načrtu, torej je poudarek na ocenjevanju sporazumevalnih zmožnosti.

Pri odločitvi o tem, kako bomo preverjali in ocenjevali doseganje posameznih ciljev pouka, se upošteva uravnoteženo vključitev vseh znanj in zmožnosti, ki jih učenci razvijajo pri pouku angleščine ter skladnost načina preverjanja s tem področjem. Tudi tradicionalna pisna in govorna preverjanja znanja in avtentične metode vrednotenja so najbolj uspešni, če se med seboj dopolnjujejo.

V vseh razredih naj bodo načini ocenjevanja čim bolj usklajeni z načini učenja in poučevanja, kjer prevladujejo didaktična igra in resnične, življenjske situacije. Učenci dobijo po vsakem ocenjevanju povratno informacijo o doseženem znanju, da ga imajo priložnost izboljševati in mu po potrebi tudi prilagajati svoje učenje. Zato priporočamo, da si učitelji sproti zapisujejo, katera znanja se vrednotijo in kako zahtevno ter kako dobro učenci dosegajo te cilje in standarde znanja, tudi v primeru vsebinsko zelo pestrih pisnih preizkusov znanja (npr. če so v enem preizkusu združena številna ciljna področja, npr. jezikovno znanje, bralno razumevanje, pisno sporočanje itn.).

Preverjanje in ocenjevanje znanja pri učencih s posebnimi izobraževalnimi potrebami, med katerimi so tudi učne težave, je prilagojeno njihovim značilnostim in potrebam ter usklajeno z ustreznimi zakonodajami.

Ocenjevanje govornega sporazumevanja in sporočanja ter posredovanja

Celovitejšo oceno učenčevih govornih zmožnosti v angleščini pridobimo predvsem z dejavnostmi, ki odslikavajo življenjske govorne primere in ki vključujejo sporazumevalne dejavnosti med učenci. Govorne dejavnosti so enogovorne (sporočanje), to so npr. v začetnih stopnjah učenja tudi posnemovalne dejavnosti, predstavitev, poročilo, opis itn., ali večgovorne (sporazumevanje), npr. dialog, intervju, pogovor, igra vlog, izmenjava informacij itn. Dejavnosti so lahko vezane na slikovne, grafične in druge iztočnice, na besedilo, ki so ga učenci slišali ali prebrali, na opazovanje in gledanje postopkov, posnetkov itn. Z daljšim govornim odzivom v angleščini na poslušanje ali branje se lahko ocenjuje tudi slušno in bralno razumevanje, vendar v tem primeru ne ocenjujemo jezikovne pravilnosti. Tako kot pri drugih zmožnostih morajo biti jasni cilji, kaj želimo ocenjevati, in kriteriji.

Ocenjevanje pisnega sporočanja in sporazumevanja

Učenci tvorijo samostojna pisna besedila, besedila, ki so del pisnega preizkusa znanja ali pa sestavni del drugih izdelkov, npr. projektnega dela. Ocenjuje se pisna besedila, to so različna popolna besedila (npr. razglednice, pisma, zgodbe) ali nepopolna besedila (npr. odstavki, simulirani dnevniški zapisi), ki jih učenci napišejo ob vodenih nalogah ali samostojno kot rezultat sistematičnega postopka tvorjenja besedila. Pisna besedila se vrednoti v skladu z vnaprej izdelanimi merili, ki izražajo standarde znanja. V osnovni šoli je zmožnost pisnega sporočanja in sporazumevanja v angleščini še zelo omejena, zato pri ocenjevanju upoštevamo, da gre za vmesne stopnje.

Pisni preizkusi znanja

Z njimi se tradicionalno ocenjuje doseženo znanje vseh učencev po določenem učnem sklopu ali časovnem obdobju. Število in dolžina pisnih ocenjevanj v posameznem ocenjevalnem obdobju sta odvisna od sestave preizkusov (znanj, ki se vrednotijo, in količinskih razmerij med temi znanji), ciljev vrednotenja, razporeditve obremenitev za učence in določil veljavnega pravilnika o preverjanju in ocenjevanju znanja.

Vsebina in trajanje pisnih preizkusov nista predpisana in standardizirana. Vsebina je v praksi običajno zelo pestra in vključuje različna ciljna področja, npr. rabo jezika, bralno in slušno razumevanje, pisno sporočanje itd., preizkus pa traja eno šolsko uro. Preizkusi pa so lahko tudi krajši in vsebinsko omejeni, npr. posamezna zmožnost ali dve, da imajo učenci dovolj časa za uspešno dokončanje zadane naloge, še posebej kadar se vrednotijo tudi procesi oz. strategije.

Zaključna ocena

Zaključna ocena se oblikuje na podlagi ocen, ki jih učenec pridobi v šolskem letu, in glede na to, koliko dosega standarde znanja (poglavja 2, 3 in 4). Kaže celostno znanje glede na zastavljene cilje predmeta. Zaključne ocene se ne oblikuje z izračunavanjem aritmetične sredine.

5.5 Informacijska tehnologija

Sodobna informacijska tehnologija omogoča uvajanje raznolikih oblik in metod dela ter omogoča učitelju pripravo in prilagoditev besedil, nalog in drugih gradiv za doseganje različnih ciljev, opisanih v tem učnem načrtu. Učenje s pomočjo sodobne tehnologije pa učence večinoma zelo motivira, zato priporočamo, da je tako delo usmerjeno v hitrejše in kakovostnejše doseganje ciljev pouka predmeta.